

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2/40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Contele Tisza István

(Din „Tribuna Poporului” Nr. 197 din 10 noiembrie n. 1903.)

De: **VASILIE GOLDIȘ**

„Având comună iubirea de patrie, cu vremea trebuie să ne înțelegem și asupra celorlalte chestii, cari în prezent ne frământă încă și au făcut, ca acestea două națiuni, avizate una la alta, să nu stea alături ca frați și aliați naturali”.

„Să privim, domnii mei, în istorie.

„Ce ne învață și dovedește? Că Ungaria numai așa s'a știut menținea o mie de ani în mijlocul atâtor furtuni, că n'a apăsător, ci a lăsat liberă dezvoltare tuturor naționalităților. Dacă vrea să existe și mai departe, nu le va oprima nici de aici încolo. Misia și-o îndeplinește Ungaria tocmai prin faptul, că stă pază dezvoltării etnice a neamurilor, ce locuiesc această parte a Europei. Iar aliatul cel mai firesc al nației maghiare este neamul românesc. Să privim apoi pe hartă și ne vom convinge, că chipul de fericire și viață al neamului românesc nu poate fi, decât înfrățirea cu ungurii”.

Aceste cuvinte le-a rostit contele Tisza István în anul 1899 cu ocazia instalării episcopului român Iosif Goldiș în Arad.

Răspunzându-i, episcopul Nicolae Popea, cel mai autorizat dintre toți românii buni și cuminți, a zis următoarele: „Vorbirea d-lui contele Tisza trece marginile unui toast obicinuit de ocazie. El cuprinde declarațiuni și idei, căror mă simt îndemnat a da un răspuns politic... Noi românii întotdeauna am dorit o apropiere. Ne-am dat samă de mult de primejdia, ce ne înconjoară, — n'o numesc, o știți cu toții, — d'o potrivă atât pe noi românii, cât și pe frații maghiari. — Orice om cu minte poate judeca și vedea, care este mijlocul de a rezista acestui potop și unde putem ajunge cu vremea, dacă nu ne vom ști înțelege. Și dimpotrivă, la cât bine am ajunge și câtă bucurie am face iubitelui nostru domnitor, când noi, cele două popoare, cari de o mie de ani am susținut împreună statul, ne-am putea apropia... Așa e. Dacă ne vom alia frățeste, pe bazele egalei îndreptări, noi românii și ungurii vom forma aici o țară, pe care nici porțile iadului nu o vor birui. Suum cuique”.

În ziua următoare „P. Lloyd” în articol de fond a zis la urmă: „Ceeace contele Tisza a început, ar trebui să fie continuat prin guvern”.

Dela întâmplările acestea, cari au avut resunet puternic în țara întreagă, au trecut trei ani și jumătate: Iar astăzi același contele Tisza István este președintele con-

siliului de miniștri, primul sfetnic al Maiestății Sale.

Înainte de a casei magnaților ministrul-președinte contele Tisza István vorbește, precum urmează:

„Statul acesta l-a constituit înainte cu o mie de ani națiunea maghiară, i-a imprimat caracterul și statul acesta nu se poate desbrăca de caracterul său național maghiar. Dar tocmai în caracterul acesta național se cuprinde respectul de drept și toleranța față de cetățenii de altă limbă ai patriei. Nu-l putem șterge faptul, că aproape jumătate din cetățenii patriei nu aparțin rasei maghiare, ci altor naționalități. Și pe acești cetățenii de limbă străină ai țării cu sinceră iubire i-au primit străbunii noștri în pervazul constituției maghiare și i-au înzestrat cu largi drepturi. Politica națională maghiară binepricepută pretinde, ca drepturile acestea să se respecte în mod cinstit și în viitor și cu dragoste adevărat frățească să întâmpinăm toate acelea nizuințe ale concetățenilor noștri de limbă străină, cari nu stau în contrarietate cu punctul de vedere înalt al statului național maghiar și cu integritatea țării. O parte întregitoare a acestei concepții, totodată interesul atât al statului, cât și al naționalităților, este, ca statul să procedeze cu toată asprimea în contra celor agitatori fără suflet, cari fântesc a strica bunăînțelegerea între cetățenii patriei; dușmani sunt aceștia ai statului și împotriva lor statul trebuie să se apere eventual cu înțetirea mijloacelor de retorsiune, de cari dispune azi. Asta va fi obiect de preocupare. Dar și naționalitățile trebuie să ia atitudine față de turburătorii păcii, o linie distinctivă să tragă între dânsese și aceștia, pentru că dragostea frățească, care trebuie alimentată, numai atunci poate înflori, dacă concetățenii noștri de limbă străină vor răspunde la apelul acesta și vor exclude din sânul lor elementele de paraziți. Când vorbim despre cetățenii de limbă nemaghiară de sub coroana sftului Ștefan, deosebit trebuie să facem amintire despre libertatea confesională, la care aderăm cu credință”.

Cuvintele acestea, rostite prin graiul contelui Tisza István în casa de sus a parlamentului țării ungurești, au însemnătate istorică. În conștiința acestei însemnătăți vom a le aprecia și a le da răspuns din partea noastră.

Din capul locului închinăm steagul dinaintea bărbatului consequent.

Tenax propositi vir, contele Tisza Ist-

ván, oaspele episcopului român Iosif Goldiș la masa albă, și contele Tisza István, primul conzilier al Maiestății Sale, în casa magnaților asupra aceleiași chestiuni exprimă aceleași convingeri aproape cu aceleași cuvinte.

„Mă bucur sincer” — zicea venerabilul episcop Nicolae Popea — „când dela un bărbat ca dl contele Tisza aud cuvinte, de cari; drept să spun, n'am prea fost obicinuiți să auzim de un foarte lung șir de ani, cuvinte inspirate de avânt nobil și patriotism”.

Il copiăm acum pe venerabilul părinte și exprimăm sincera noastră bucurie, când dela cel dintâi sfetnic al Maiestății Sale, auzind cuvinte, cum dela luminatul baron Iosif Eötvös și înțeleptul Francisc Deák încoace n'am auzit.

Să analizăm.

Pentru cei mai slabi în filologia politice simțim necesitatea a face înainte de toate observarea, că sintaxa și lexiconul limbei politice diferă în chip esențial de jargonul obicinuit în societate ori în disertațiunile asupra teoriilor științifice.

Premițind observarea aceasta fixăm aci mai întâiu două enunțațiuni ale contelui Tisza István.

La masa episcopului Goldiș a zis:

„Ungaria numai așa s'a știut menține o serie de ani în mijlocul atâtor furtuni, că n'a apăsător, ci a lăsat liberă dezvoltare tuturor naționalităților. Dacă vrea să existe și mai departe, nu le va oprima nici de aci încolo. Misia și-o îndeplinește Ungaria tocmai prin faptul, că stă pază dezvoltării etnice a neamurilor, ce locuiesc această parte a Europei”.

În casa magnaților a declarat: „Dar tocmai în caracterul acesta național (al statului) se cuprinde respectul de drept și toleranța față de cetățenii de altă limbă ai patriei. Politica națională maghiară bine pricepută pretinde, ca drepturile acestea (ale naționalităților) să se respecte în mod cinstit și în viitor”.

Înțelesul acestor enunțațiuni este identic. Desbrăcată de costumurile diferite, pretinse prin forța împrejurărilor și prin precauțiunea impusă astuției înțelepte a bărbatului de stat, ideea este următoarea: Statul ungar și hegemonia rasei maghiare în Ungaria s'a susținut prin aceea, că politica conducătoare a știut întotdeauna să aducă interesele particulare ale naționalităților nema-

ghiare din patrie în deplină consonanță cu interesele obștești ale țării.

Contele Tisza István are dreptate. Acesta este singurul răspuns, ce se poate da asupra grelei întrebări despre existența de o mie de ani a statului ungar în basenul cel mare al Dunării.

Bine înțeles, această realitate istorică eschide atât șovinismul modern al rasei maghiare, cât și estensiunea nesăbuită de aspirațiuni naționale ale popoarelor nemaghiare ale Ungariei.

Suum cuique, — cum zicea înțeleptul nostru Nicolae Popea.

Recunoaștem fără înconjur și fără gând rezervat unitatea politică a statului ungar și gata suntem a ne da sângele și avutul nostru pentru această unitate politică și pentru susținerea neștirbită a integrității teritoriale a statului ungar până atunci, până când acest stat va garanta prin instituțiuni tari și neîndoelnice condițiunile posibilității de a ne dezvolta pe temeiurile firei noastre individuale etnice naționale.

O facem aceasta, pentru că suntem convinși, că existența unui stat puternic habsburgic în centrul Europei pentru existența naționalității noastre românești este o mai puternică garanță, decât ar fi în lipsa acestui stat-habsburgic o Românie care să cuprindă în sine pe toți românii din Dacia lui Traian. Pentru aceea nu suntem iredențiști, ci dimpotrivă, perhorescăm iredențismul, și cu scârbă ne lăpădam de nebunii, cari ar voi să ne pustiască cu veninul trădării de patrie, care pentru noi este identic cu trădarea de neam.

Suntem așa dară fii credincioși ai patriei noastre ungare și voim să conlucrăm la întărirea ei și la înflorirea ei. Se înțelege de sine, că numai pentru cazul, că această patrie ne va fi și nouă mamă, nu mormânt! Căci în cele din urmă, să vor dim sincer, când am prinde convingerea, că soarta ne-a dat morții, apoi pentru noi ar fi absolut tot atât, că va trebui să murim, ca neam adecă, în Ungaria, ori în România. În cazul acesta nu ar putea fi vorba, decât cel mult de sațierea tristă a simțului răsunării diavolești.

Dar contele Tisza István zice: „Ungaria numai așa s'a știut menținea o mie de ani în mijlocul atâtor furtuni, că n'a apăsât“. Și ministrul-președinte Tisza István susține, că „politica națională maghiară bine pricepută pretinde, ca drepturile aceste (ale naționalităților) să se respecte în mod cinstit și în viitor.“

Înțelesul acestor cuvinte este adevărul, pe care noi atât de mult l-am pus în vederea fraților maghiari: *rassa maghiară, voind a ne nimici pe noi, se nimicește pe sine însăși.*

Și lucrurile acestea sunt atât de clare, încât ar fi minune, să nu le fi văzut și bărbați de stat maghiari. Dar le-au văzut. Széchenyi, Eötvös, Deák consimțesc întru toate cu noi. Chiar Ludovic Kossuth a pregătit un proiect, prin care încercase să aducă trebuințele naționale ale popoarelor nemaghiare din țeară în armonie cu interesele obștești ale patriei.

Ne pare bine, că acestor înțelepți patrioți li-se alătură acum contele Tisza István.

Respectarea drepturilor noastre naționale, asigurarea libertății religioase, sprijinirea din partea statului a învățământului confesional sunt bunuri, pentru a căror realizare întreg poporul românesc se angajează la sinceră și patriotică conlucrare.

Acesta este răspunsul nostru la declarațiunile contelui Tisza István.

Nu tragem la îndoială sinceritatea ministrului-președinte. Credem chiar că e serios hotărât să urmeze, precum vorbește. *La tot cazul însă noi cerem fapte.* Vorbele sunt frumoase dar angajarea poporului nostru la carul politicii guvernului actual numai în aceea măsură va urma, în care se vor pune în viață condițiunile, cari garantează dezvoltarea etnică a acestui popor în Statul — Ungar.

„Este interesul atât al statului, cât și al naționalităților, — zice contele Tisza István — ca statul să procedeze cu toată asprimea în contra acelor agitatori fără suflet, cari țintesc a strica bună înțelegerea între cetățenii patriei; dușmani sunt aceștia statului și împotriva lor statul trebuie să se apere eventual cu întărirea mijloacelor de retorsiune, de cari dispune azi“.

Nimic mai adevărat, decât aceasta. O mulțime de oameni în Țara-Ungurească n'au altă de lucru, decât ne asmuță mereu, agită poporul maghiar în contra noastră, ne înjură, ne batjocoresc în chipul cel mai perfid și niciodată puterea statului nu a sărit să pună la carantină pe acești turbați tăciunari, cari „țintesc a strica bună înțelegerea între cetățenii patriei“. Contele Tisza István ne promite îndreptare și în chestiunea aceasta. Îl lăudăm și așteptăm cu nerăbdare biciul, care să ne scape de „agitatorii fără suflet“. De ar fi și între noi de aceștia, apoi grija noastră de dânsii.

Până una-alta, noi vom continua greaua și obositoare muncă de a organiza puterile poporului nostru românesc pentru scopul, ca să-și creieze o soartă mai bună în astă patrie iubită. Mare va fi bucuria noastră, dacă în calea aceasta ne vom întâlni și cu frații maghiari, cari au putut scăpa de utopiile șovinismului ducător la moarte.

„Emke“ despre votul universal. Actualul guvern, care va trece nu peste mult în șirul atâtor guverne de dureroasă amintire pentru noi, a dat prin primul său ministru o circulară în chestiunea votului universal. Și n'a procedat rău guvernul. Discuția și răspunsurile la circular vor da aparență că votul universal e la ordinea zilei; iar guvernul amestind prin aceasta opinia publică își va prelungi zilele amenințate de această ciumă a guvernelor noastre. Circularul primului ministru a primit multe și felurite răspunsuri. Majoritatea acestor răspunsuri sunt însă de o concepțiune îngustă, caracteristică marelui miorități a celor ce au fost solicitați la răspuns.

Societatea „Emke“ răspunde circularului ministerial direct din „turnul de veghe“. Glasul său va fi auzit; căci va aduce mântuirea „națiunii“. Iată deci ce zice „Emke“ într-o motiune adresată consiliului învățământului public regnicolar.

În înțelesul decisului din 1908 al comitetului, dreptul de vot să fie condiționat în primul rând de scris-cetitul și socotitul unguresc și în cazul când votul va fi plural să nu fie uitați învățătorii și primarii cari au vre-o diplomă oarecare.

Pentru „Emke“ prin urmare problema votului universal e rezolvată destul de favorabil, căci de

când a obținut dreptul să elibereze certificate toți urmașii lui Arpád cunosc scris-cetitul-socotitul.

*
Ședința Camerei. (Prin telefon). În ședința de azi a camerei s'a continuat dezbaterile bugetului ministrului de agricultură.

Cont. B. Serényi, ministru de agricultură: Își desvoaltă în atențiunea generală a camerei programul de activitate. Primește, spre cea mai mare surprindere a deputaților, propunerea lui Polónyi cu privire la urcarea impozitului pe totalizateur. Spune că guvernul cedează administrarea băilor de stat unei societăți străine ce e pe cale să se înființeze spre scopul acesta. Aduce la cunoștința camerei, că în cel mai scurt timp va înainta o serie întreagă de proiecte salutare, despre păduri, izlazuri, regularea proprietății, modificarea legii cu privire la vinuri și multe altele.

Speră că prin noile proiecte se va da o nouă îndrumare ramilor de agricultură neglijați până acum.

După ministrul de agricultură a luat cuvântul d. dr. Ștefan C. Pop.

Oratorul a relevat chestia gravă a foștilor urbarialiști și în general a composesoratorilor. După ștergerea iobăgiei, în anul 1848 izlazurile și pădurile au fost într'un mod ceva mai rațional conduse și administrate.

Greșeala cea mai mare a fost însă că la segregări și cu ocaziunea localizărilor, averile acestea comune s'au transcris pe numele comunelor. Faptul acesta a avut ca urmare că comunele politice renunțând de bună voie la dreptul lor de proprietate, în cele mai multe locuri averile acestea le hipotecau în sume enorme, ba chiar le și înstrăinau.

Este dar cea mai păcătoasă procedură din partea legistaturii, că nu s'a îngrijit de aceste averi a foștilor urbarialiști, iar cei chemați n'au făcut nimic pentru lichidarea cârților funduare.

Deși cu prilejul dezbaterii legii din 1908 oratorul a făcut propuneri concrete arătând cum să se facă întabularea averilor. Din cauza anarhiei ce domnește față de organizarea urbarialiștilor, câte judecătorii sunt atâtea interpretații se dau în privința aceasta.

Ar fi, cred, de prisos să mai repet cum în cauze urbariale s'a întâmplat adeseori, că procese isprăvite deja de mulți ani ori din nou fiind scormonite de către domni de pământ, Curtea de casație le-a nimicit și astfel sârmanele comune sunt expuse a trece din nou prin calvarul segregării nedrepte. Lupta de organizare, dar mai ales împurarea că foștii urbarialiști nu sunt recunoscuți ca persoană juridică — îi face imposibili de a câștiga păduri și pășuni, pentru că nime nu le creditează. Nici ajută nu se pot, fiindcă în baza unei practice păcătoase înaintea legii totdeauna e chemat primarul comunal, care de obicei este un om fără cunoștințe și lipsit de curajul de a apăra interesele urbarialiștilor.

Fiindcă însuși ministrul a recunoscut în mai multe rânduri starea deplorabilă în care se află urbarialiștii, rog deci on, camera să primească următorul proiect de rezoluțiune:

Camera deputaților să îndrume pe ministrul de domenii, ca acesta să elaboreze și să depună fără amânare un proiect de lege în care foștii urbarialiști și toate composesoratele să fie declarate persoană juridică, precum și organizarea pe această bază.

După d. dr. Șt. C. Pop a vorbit Ștefan Szabó (Nagyatád), membru al partidului micilor economi, care a sprijinit propunerea d-lui Pop.

Ministrul și întreaga Cameră au primit propunerea deputatului român a d-lui dr. Șt. C. Pop.

Asupra acestui discurs de mare importanță economică pentru noi, vom reveni în numărul viitor al ziarului nostru.

Rafinăria și minciuna

Tresaltă „Tribuna“ de bucurie.

I-s'a dat din nou „măncare de pește“, cum zicea fie iertatul Augustini, când se ivea în publicitate vre-un caz picant.

În absoluta lor secetă de idei domnii redactori dela „Tribuna“ sunt fericiți, când li-se dă ocazia să-și poată dovedi măiestria de a perverti și a minți.

Domnii ăștia au aflat acum o temă nouă: *Cu cine au votat arădanii la penultima alegere din Arad?*

Noi adecă am reproșat tribuniștilor faptul, că dâșii, cu toate că în „Tribuna“ făceau curte învățătorilor și susțineau adevărul, că în corporațiunile noastre cele mai înalte bisericești trebuie să trimitem și învățători, totuși, când trebuiau să și făptuiască, iarăși au dovedit că dâșii *una zic și alta fac*, căci la ultimile alegeri congrasuale în cercul Arad unde era candidat învățătorul-director Iosif Moldovan, toți tribuniștii în frunte cu șefredactorul „Tribunei“ au votat în contra acestui învățător și pentru patentatul guvernamental Aurel Petrovici, director de bancă și avocat în Nădlac.

Atunci „Tribuna“ a ripostat, că d. Iosif Moldovan e tot așa guvernamental, ca și d. Aurel Popovici din Nădlac. Afirmatia aceasta a „Tribunei“ era însă *o minciună*, de-oarece d. Iosif Moldovan o singură dată în viața sa a votat pentru candidatul guvernamental.

Și ca să dovedim *reacredința* „Tribunei“, am ținut să constatăm, că păcatul pe care l-a săvârșit d. Iosif Moldovan, l-a săvârșit și șefcomandantul „Tribunei“ d. dr. Nicolae Oncu, de a votat adecă *o singură dată* cu candidatul guvernamental.

Nu am *invinovătit* pentru cazul acesta pe nimeni cu vre'o tradare ori incorectitate cu atât mai puțin pe d. dr. Nicolae Oncu ori dr. Ștefan C. Pop și dr. Ioan Suci.

Am dorit să se constate numai că d. dr. Nicolae Oncu încă a votat odată cu candidatul guvernamental, deci nu se cuvenea ca ziarul său *pentru aceeaș faptă* să-l pună pe d. Iosif Moldovan alături cu d. Aurel Petrovici, care a fost *totdeauna* guvernamental.

„Tribuna“ însă în loc să răspundă, a pus și ea întrebarea, că oare dd. Vasile Goldiș, dr. Șt. C. Pop și dr. I. Suci au votat și dâșii ori ba pentru candidatul guvernamental la alegerea penultimă?

A trebuit să dau răspuns la întrebarea aceasta și *nu puteam minți*, ca să le fac d-nilor tribuniști pe voie, ci a trebuit să răspund *adevărul*, că anume eu niciodată nu am votat cu candidatul guvernamental, deci nici la alegerea penultimă din Arad.

Nu am adaus la declarația aceasta absolut nici o observare, prin care să fi atins măcar cât de departe onoarea acelora, cari de fapt au votat la alegerea penultimă din Arad pentru candidatul guvernamental.

„Tribuna“ însă trebuie să facă scandal din oricare chestiune. În loc să recunoască faptul, că d. dr. Nic. Oncu *dimpreună cu alți mulți români* din Arad la penultima alegere a votat cu candidatul guvernamental, și să explice, dacă tocmai e de lipsă a explica neconținut toate faptele d-lui dr. N. Oncu,

„Tribuna“ se aruncă din nou cu nesăbuită furie asupra mea.

Cică eu „*aș dori să ies*“ din afacerea aceasta „*cu un mic flastru de frumusețe*“ și apoi îmi aruncă acuza infamă, că în cazul de față „*cu premeditare m'am retras dela urnă*“. Deci: *duplicitate și fariseism* și apoi „*cancan*“, cea mai nouă vorbă și noțiune acceptată în saloanele „Tribunei“.

Această grozavă furtună a „Tribunei“ este însă mai mult hazlie, decât tragică. Cunosc foarte bine istoria alegerii penultime din Arad, mai bine decât atotștiutorii redactori ai „Tribunei“. Și tocmai pentru că o cunosc, nu am adus nici o învinuire acelor români, fie d. dr. N. Oncu, fie alții, cari au votat pentru guvernamentalul Müller Károly. Eu nu am votat, pentru că nu puteam aproba procedura aceasta. Am și militat pentru părerea mea, ceeace adeverește și „Tribuna“, când constată faptul, că am făcut propunerea, ca cel puțin *deputații naționaliști* să se abțină dela votare. Am fost însă majorizat și m'am supus. Am declarat chiar că voi vota și eu, dacă dela votul meu ar depinde învingerea d-lui Müller Károly. M'am solidarizat deci cu cei de părere contrară și nici prin minte nu mi-a venit vr'odată, ca pentru acest lucru să acuz pe cineva de incorectitate. Era vorba de deosebire de păreri. Eu respectez totdeauna părerea altora și de dragul părerilor mele individuale niciodată nu voi produce vre-o sciziune în partid.

Cu nici un cuvânt nu am reprobat fapta d-lui dr. Oncu, că a votat cu Müller Károly, ci am voit să dovedesc numai, că „Tribuna“ n'a procedat corect, când pe motivul, că a votat odată cu guvernul, l-a făcut și pe d. Iosif Moldovan guvernamental.

Cum cutează deci „Tribuna“ să afirme, că eu „*cu premeditare*“ m'am retras dela urnă? „Tribuna“ știa și putea să dovedească cu o mulțime de români cinstiți, că eu încă am promis că voi vota, dacă dela votul meu va atârna învingerea dlui Müller Károly. Dacă această procedură a mea constituie vre-o greșală, *iată o recunosc și primesc toată răspunderea*.

Dar „Tribuna“ *știind* a retăcut acest lucru, pentru că să mă poată acuza de „*premeditare*“, de „*duplicitate*“ și „*fariseism*“. Există oare om cu miutea sănătoasă, care să nu vadă ticăloșia „Tribunei“, când din simplul meu răspuns, că anume eu nu am votat, ea trage imposibila concluzie, că eu prin acest răspuns *aș fi voit să zic*: „*Prin urmare rămâne că d. Oncu și tribuniștii au fost niște ticăloși, cari au făcut totdeauna politică guvernamentală în Arad*“.

Infamia „Tribunei“ se poate constata și din simplul fapt, că eu nu am vorbit de „*totdeauna*“ și nici nu am *acuzat* pe nimeni, ci am constatat un adevăr, pe care „Tribuna“ nu-l poate desminți, nici nu-l desminte, că adecă d. Oncu *odată* a votat cu guvernul. Din „*odată*“ „Tribuna“ face „*totdeauna*“, deci minte, mistifică și pervertește, numai ca să-și poată plasa din nou murdăriile sale în contra mea.

Articolul acesta al „Tribunei“ conține și alte *minciuni*. Astfel *minte* în chipul cel mai obraznic „Tribuna“, când afirmă, că eu „*chiar în numărul de azi*“, adecă în ar-

ticolul meu „*O alternativă*“ mă lapăd de unchiul meu Iosif Goldiș. Cum poate cineva să pervertească lucrurile când în articolul suspomenit eu am declarat, că „*m'am bucurat*“ de alegerea unchiului meu Iosif Goldiș? Cum m'am lăpădat deci de dâșul? Eu am susținut numai *adevărul*, că *nu am avut parte la acea alegere*. Acesta este un adevăr, pe care „Tribuna“ nu-l poate contesta. Am consimțit însă cu acea alegere, și lucrul acesta l-am spus și altădată fără nici o jenă.

„Tribuna“ zice, că eu ar trebui să arăt în mod cinstit cari au fost cauzele, cari au îndemnat partidul național din Arad să sprijinească candidatura lui Iosif Goldiș. Dar, pentru Dumnezeu, oamenii aceștia nici nu cetesc articolii, la cari vreau să răspundă ori cetindu-i *pervertesc* în modul cel mai miserabil. Ori tocmai în articolul meu de ieri „*O alternativă*“, spuneam că în „Tribuna Poporului“ într'o serie de 5 articole sub titlul „*Rostul intrigilor*“ explicasem în anul 1900 însemnătatea alegerii lui Iosif Goldiș, bine înțeles așa, dupăcum ea mi-se prezentase din partea foștilor mei amici naționaliști din Arad. Insamnă aceasta că eu m'aș fi lăpădat de episcopul Iosif Goldiș? Aș dori chiar ca „Tribuna“ să reproducă acei articoli, ca să vadă lumea de acum, cum ni-se prezentase nouă, colaboratorilor de atunci ai „Tribunei Poporului“, alegerea lui Iosif Goldiș de episcop la Arad? Noi nu am știut atunci, ceea ce „Tribuna“ a descoperit abia acum în anul 1911, că adecă naționaliștii din Arad, *gruparea noastră*, au ales pe Iosif Goldiș cu gândul, ca prin internarea lui să se apropie de guvern. *Eu la nici o singură consfătuire referitoare la alegerea lui Iosif Goldiș nu am luat parte*, ci am primit informațiile direct numai dela părintele Mangra, în care aveam toată încrederea. Și acum doar s'a constatat, că *am fost tras pe sfoară*, când mi-s'a spus, că alegerea se face în scopul întăririi partidului național, iar' acum în 1911 se desvălește faptul, că acea alegere s'a făcut cu gândul de a înlezni guvernamentalizarea partidului național. Ori nu este aceasta tragere pe sfoară? Eu unul nu am putut vedea în rărunchii părintelui Mangra. Darul acesta nu-l am și dacă lipsa lui e vr'un păcat, îl ispășesc.

„Tribuna“ crede, că-mi aduce o învinuire grozavă și ucigătoare, că acum 20 și mai bine de ani, am umblat să ajung profesor de stat. Nu trebuie să aducă „Tribuna“ mărturia dlui dr. I. Beleş, căci lucrul acesta niciodată nu l-am tăgăduit, deoarece nu am obiceiul să neg ceeace am făcut. Că mi-aș fi luat adio cu banchet dela profesorii din Brașov, este iarăși o mică minciuniță a „Tribunei“, care nu schimbă însă nimic esența afacerii. Și ca să mă desvălesc și mai mult în fața domnilor dela „Tribuna“, iată mărturisesc; și astăzi îmi pare rău, că nu am putut ajunge profesor de stat, căci astfel *aș fi fost ferit de cinstea prieteniei domnilor tribuniști*. Trebuie să constat însă și aceea, că atunci, când voiam eu să ajung profesor de stat, nu aveam nici un rol în politica românească și nici prin gând nu-mi trecea că voi avea vre-odată asemenea rol. O spun aceasta, pentru că de fapt păcătuiește acela, care având oarecare însemnătate politică într'un partid o pozițional, de dragul vreunei slujbe de stat

părăsește acest partid, și primește slujbă dela guvernul, pe care-l combătuse. Qui bene distinguit, bene docet.

Ce păcate mai am? „Tribuna“ nu știe, că eu ca student la gimnaziul unguresc din Arad scriam și poezii ungurești și că o odă ungurească a mea închinată memoriei baronului Iosif Eötvös a și apărut, mi-se pare în anul 1881, în „Arad és Vidéke?“ Nu știe, că după terminarea studiilor mele universitare $\frac{1}{2}$ de an am fost aplicat cu stipendiu dela stat la gimnaziul model de stat din Budapesta? Nu știe că am tradus în ungurește mai multe novele de Ion Slavici? Nu știe că vreau chiar acum să scot o broșură în ungurește despre chestia națională în Ungaria?

Et nunc venio ad fortissimum. De un an de zile „Tribuna“ îmi aruncă în față articolul „Contele Tisza István“, care a apărut în fruntea numărului 197 din 28 octombrie (10 noiembrie) 1903 al „Tribunei Poporului“. Articolul acesta a apărut fără iscălitură și semn. A fost deci al ziarului, nu al meu, era să răspundă pentru el redacția, nimeni altul pe lume. Sunt însă 8 ani, de când a apărut acel articol. În anul acesta cineva și-a adus aminte de acel articol și i-a făcut „Tribunei“ învinuiri pentru el. Se zice, că a ieșit un număr unguresc din „Tribuna Poporului“ și că articolul ar fi un fel de imbiere la grațiile guvernului lui Tisza. I-ar fi fost prea ușor „Tribunei“ să arate, că „Tribuna Poporului“ n'a ieșit niciodată ungurește, ci s'a adus numai traducerea ungurească a acelui articol pentru ziarele maghiare. I-ar fi fost prea ușor „Tribunei“ să reproducă acel articol spre a dovedi, că el nu conține nici un singur cuvânt, prin care s'ar abandona cât de puțin ceva din aspirațiunile națiunii române din Ungaria și Transilvania. „Tribuna“ n'a făcut însă nimic din toate acestea, ci **intenționat** a lăsat să se acrediteze în publicul românesc credința, că acel articol ar avea conținut rușinos și trădător. „Tribuna“ recunoaște învinuirea aceasta cu cea mai infamă tendință: ca învinuirea să o arunce în sarcina mea. De un an de zile rhabd cele mai groaznice injurii din partea „Tribunei“ pentru articolul acesta. Acum, după ce am produs dovada, cum „Tribuna“ recunoaște chiar cele mai grozave acuze în potrivă ei, când crede că acelea le poate întoarce împotriva mea, acum, când prin o serie întregă de fapte s'a dovedit procedura infamantă a „Tribunei“, de care s'a folosit cu scopul neomenesc de a atenta la cinstea mea politică și privată, iată primesc eu articolul, de care s'a lăpădat „Tribuna“, numai ca să lovească în mine.

L-am scris pentru „Tribuna Poporului“, pe răspunderea ei. Dar nu mi-e rușine de el. Il reproduc astăzi în fruntea „Românului“ cu iscălitura mea. „Tribuna“ s'a lăpădat de el, numai ca să poată să lovească în mine, eu îl primesc cu drag, îl susțin și astăzi în întregimea lui și mă doare numai că îmbătrânesc, puterile-mi slăbesc și par'că nu mai sunt în stare să scriu și acum articole atât de frumoase ca articolul meu din 1903: Contele Tisza István.

Lumea să judece!

Vasillie Goldis.

Răspunsul regelui Carol la adresa senatului.

Domnilor vice-prezidenți,
Domnilor senatori,

Din adâncul inimei, vă mulțumesc pentru sentimentele de iubire și credință ce mi-le arătați, în cuvinte așa de măgulitoare, din partea senatului.

Imbunătățirea sănătății mele care mi-a permis să iau parte la sărbătorile așa de înălțătoare dela Iași, îmi va înlesni, cu ajutorul lui Dumnezeu, să-mi îndeplinesc și mai departe datoriile mele către țară, închinând toate puterile mele ridicării și desvoltării sale.

După măsurile luate pentru ușurarea traiului țărănilor era firesc și drept să vă gândiți la meseriași și lucrători. Cu mare bucurie văd dar că sunteți însuflețiți, ca și mine, de dorința de a îndruma munca lor pe căi sănătoase și a le asigura un ajutor pentru bătrânețe. Tot ce veți face spre acest sfârșit va sluji puternic la consolidarea ordinii sociale care este astăzi bunul cel mai scump, dar totodată cel mai greu de atins.

Sprîjinul ce sunteți hotărâți a-l da guvernului meu, întru făptuirea măsurilor ce vi-le va propune. Imi este sigură cheazășie că munca domniilor voastre va fi de un adevărat folos pentru scumpa noastră Românie.

Vă rog să nu vă îndoiiți de adâncă recunoștință cu care întâmpinăm calde urări ce le adresați reginei, mie și familiei mele.

O cuvântare a regelui bulgar. Din Sofia se anunță: Primind comisiunea Sobraniei, care i-a remis răspunsul la mesagiul, regele Ferdinand a spus: este de o importanță primordială ca țânăra Bulgarie să fie organizată pe baze solide. Este indispensabil ca guvernul bulgar să-și îndrepte tot mai mult silințele sale spre o soluțiune a gravelor probleme de cultură socială impuse de necesitatea de a asigura pretutindeni dreptul, ordinea și buna administrație, iar ambițiunea trebuie să fie, ca Bulgaria să devină unul din elementele sigure și serioase ale peninsulei balcanice.

Organizarea unui nou corp de armată. La 24 septembrie n., s'a decretat mobilizarea unui corp de armată pentru expedițiunea în Africa.

La 5 noiembrie s'a proclamat aneșarea celor două provincii, Tripolitania și Cirenaica la Italia, urmând să fie cucerite în întreaga extenziune. Dar și după terminarea războiului Italia va lăsa acolo un corp de armată pentru asigurarea dominațiunii sale. Iar ca țara însăși să nu piardă din contingentul de armată ce avea pentru apărarea sa, se impunea crearea de unități noi, în numărul trupelor ce sunt și vor fi reținute în colonia cucerită.

Decretul regal înființează: 24 batalioane de infanterie, (fiecare cu 4 companii), și 3 batalioane de bersaglieri, cu câte 2 companii; cinci escadroane de cavalerie; 6 baterii de artilerie camp., în două grupuri; 12 baterii de artilerie montană, în 4 grupuri; 24 baterii de fortăreață, în 8 grupuri; la geniu, 2 batalioane cu câte 3 companii.

În consecvență, bugetul ministerului de războiu va fi augmentat pentru exercițiul 1911—12 cu suma de un milion de lire.

Proiectul nu indică termen fix pentru formațiunea completă a unităților create și stabilește ca început ziua de 1 ianuarie.

Pentru acoperirea lipsei de ofițeri s'au luat dispoziții din partea ministerului de războiu. Se reclamă la, infanterie: 10 coloneli și locotenenți-coloneli, 19 majori, 111 căpitani, 222 locotenenți și sublocotenenți, (laolaltă 362 ofițeri); la cavalerie: un major, 5 căpitani, 15 locotenenți și sublocotenenți (21); la artilerie: 3 coloneli, 7 majori, 39 căpitani, 72 locotenenți și sublocotenenți (121).

Presă și întreagă opinia publică e satisfăcută prin aceste măsuri, „fără cari ar fi fost micșorat numărul trupelor noastre chiar atunci, când voiam să ne augmentăm preparațiunile militare pentru ca

între toate împrejurările să ne putem încrede în armata noastră“.

Sacrificarea României? Din Londra se comunică ziarului „Le Jeune Turc“ următoarele:

„D. Boucher, corespondentul lui „Times“, telegrafiază din Sofia ziarului său, că relațiile austro-bulgare au devenit acum în urmă mai intime.

Sub acest raport, călătoria regelui Ferdinand al Bulgariei la Viena a fost foarte fertila și urmările nu vor întârzia să se manifesteze.

O schimbare vădită s'a produs și în atitudinea României. Schimbarea aceasta se datorește influenței austriace. În felul acesta, Bulgaria rămâne liberă în demersurile sale“.

Pentru a înțelege toată gravitatea acestei informațiuni, vom adăoga, scrie „Adevărul“ că ziarul bulgar „Napred“ face destăinuirea că actuala călătorie a regelui Ferdinand al Bulgariei la Viena e în raport cu inevitabila încheiere a unei noi alianțe austro-ruse. Regele Ferdinand caută să asigure țării sale o situație independentă, care să nu fie atinsă de această alianță făcută în paguba statelor balcanice.

Prin urmare versiunea ziaristului englez este, că, sub influența politicii austriace, România consimte să facă jocul Bulgariei, fără a vedea sau fără a voi să vadă că sacrifică interesele sale, cari ar fi realmente compromise printr'o alianță austro-rusă și o înțelegere austro-ruso-bulgară.

Lordul Haldane și acordul anglo-rus. Cu privire la discursul ținut sâmbătă de ministrul de războiu englez Haldane, ziarul „Daily News“ observă următoarele:

„Lordul Haldane a vorbit de o alianță anglo-rusă. E posibil însă, că aceasta să fie numai o promisiune; e însă surprinzător, că un așa de mare juriscult ca lordul Haldane a putut comite de trei ori în șir această greșală. Nu există nici o alianță anglo-rusă ci numai înțelegere asupra Asiei-centrale, cum rezultă din documentele publicate“.

Incepe să se facă lumină

În ziarul „Timpul“ dela Iași, o foaie din cele mai serioase, având de colaboratori pe o seamă de profesori universitari și scriitori distinși, cetim următoarele:

Din Transilvania.

Se împlinește anul de când avem durerea de a urmări conflictul cu rezultate păgubitoare neamului ivit între cele două organe românești de peste munți „Românul“ și „Tribuna“. Noi aceștia din Regat, departe de influențarea cine știe câror interese politice de acolo, ori simpatii personale, am putut urmări cu judecata dreaptă, desfășurările așa de triste și de dureroase cari aproape zilnic au umplut coloanele acestor două ziare.

Oamenii patrioți din Ardeal cât și d-nii A. D. Xenopol și N. Iorga, prin articolele d-lor, au căutat să poată convinge, că numai împăcarea este singura soluție temeinică pentru acei cari astăzi se sfășie între ei în dauna intereselor vitale ale unui popor.

Și după atâta rezervă din partea tuturor, credem, că a sosit vremea — după ce ne-am convins cine are dreptate — să ne spunem cuvântul.

În urma echivocității și a atitudinii necorecte a „Tribunei“ de a lovi în partidul național român, astfel slăbindu-l, suntem da-

tori a desaproba și a înfiera uneltirile pătimase ale „Tribunei“.

Noi nu putem recunoaște sbuciumările unei grupări disidente, ci singur partidul național român din Transilvania și Ungaria, — e acel care reprezintă sufletul, viața și aspirațiunile poporului românesc, și după el mergem.

Dacă în adevăr sunt oameni patrioți în jurul „Tribunii“, locul lor de cinste e în mijlocul comitetului partidului național român, iar nu alături de trădătorii de neam.

Scrisoare din Viena

Un protest austriac în contra regimului croat. — Obstrucție italiană și ruteană? — Confuzie generală în situația politică.

În adunarea de deunăzi a slavilor din Austria s'a desfășurat înaintea ochilor noștri un fenomen caracteristic. Am observat o schimbare radicală ce s'a produs în timpul din urmă în vederile politicienilor noștri asupra raporturilor Austriei față de Ungaria și în special față de chestia de naționalități din Ungaria.

Adunarea slavilor n'a fost o adunare a unui partid sau a unei naționalități anumite, la această adunare nu erau reprezentate interesele unei grupări ori ale unei clice. Aproape toate națiunile nemaghiare din monarhie și-au trimis reprezentanții lor, ca să protesteze unanim împotriva silniciei urgisitei oligarhii maghiare, ce neturburată își face ravagiile nefaste, atât în Ungaria proprie, cât și în Croația.

Tabloul zugrăvit de fostul deputat sârb dr. Dušan Popovicu a făcut adâncă impresie asupra tuturor. În numele monarhiei întregi și în numele adevăratei libertăți au ridicat proteste energice împotriva încercărilor maghiare de a subjugă Croația. Profesorul dr. Redlich, membru al uniunii naționale germane, conducătorul cehilor tineri dr. Kramarz, fruntașul deputat polon profesorul Massaryk, conducătorul slovenilor deputatul dr. Rybar din Triest și în fine deputatul dr. Šmodlaka în numele croaților dalmatini.

Adunarea aceasta impozantă, în care s'a manifestat așa de frumos spiritul monarhiei unitare, le poate servi vecinilor maghiari drept învățătură și le poate aduce aminte, că de mult a trecut timpul ca un popor să-și aroage drepturi de supraștie asupra celorlalte națiuni conlocuitoare. Li asigurăm, că tendințele lor de supraștie vor întâmpina pe viitor cea mai energică rezistență din partea tuturor popoarelor din monarhie, fără deosebire de naționalitate ori confesiune.

Popoarele Austriei se conving tot mai mult de imposibilitatea unei politici salutare, atât interne cât și externe, între împrejurările actuale. Numai după reprimarea absolutizmului oligarhic maghiar și după realizarea dorinței tuturor de a da egală îndreptățire naționalităților nemaghiare în conducerea statului ungar — se va putea întrona în monarhia habsburgică o politică fericită. Și aceasta va trebui să urmeze îndată ce se va introduce și în Ungaria votul universal, egal, secret și după comune.

În urma tendințelor șoviniste ale unor deputați germani, cehi și poloni cari, întocmai ca și maghiarii, văd cu ochi răi și încearcă să împiedice cu orice mijloace egala îndreptățire a naționalităților asupra pământului ier. — parlamentul din Viena e amenințat să fie stârnit în activitatea sa de opoziția italienilor. Aceștia au cerut ca în decurs de 12 ore să li-se dea lămuriri hotărâte cu privire la universitatea italiană, deoarece la caz contrar se văd constrânși să împiedice activitatea parlamentară.

E nădejde însă că parlamentul le va satisface în parte cererea, acordându-le dreptul de a-și ridica noua facultate în Capodistria. Unii au propus ca sediu al universității italiene Praga, alții iarăși Cracovia. Cu propunerea dintâi însă germanii naționali la nici un caz nu se vor indentifica, ci din contră vor folosi toate mijloacele ca să zădărnicească realizarea ei. Propunerea a doua întâmpină piedeci și mai multe, nu numai din partea slovenilor ci și a rutenilor.

Între astfel de împrejurări ne amenință opoziția din mai multe părți deodată, încât — cu drept cuvânt trebuie să ne exprimăm îngrijorarea

că foarte anevoie va găsi guvernul și parlamentul modalitatea ori expedientul prin care să-i poată mulțumi pe toți, împiedicând astfel deslănțuirea patimilor ce desigur ne-ar duce la o confuzie generală...

Cronica externă

Politica Rusiei.

(§) Vizita ministrului de externe rus Sasanov la Paris ne oferă un prilej bun de a examina actuala situațiune a politicii externe rusești.

O scurtă reprivire asupra acestei politici este cu atât mai interesantă cu cât politica Rusiei determină în cel mai mare grad politica *Dublei-Alianțe*, această constelațiune de state așa de importantă pentru pacea Europei.

Politica Rusiei este dominată de marea alternativă de înaintare spre Est sau spre Vest. Tendința firească a neamului rusesc este de a cuceri teren spre Vest. Aceasta a fost tendința tuturor raselor asiatice sau semi-asiatice în cursul secolelor și ea are o explicațiune pur științifică: Asia este situată mai înalt ca Europa, și precum apa curge la vale așa și migrațiunea popoarelor se face dela terenuri mai ridicate spre terenurile mai joase. Mai este însă și o explicațiune de psihologie etnografică a fenomenului sus arătat: neamurile inculte tind spre țările culte, pe de o parte spre a se putea și ele bucura de avantajile civilizației pe de altă parte pentru a pune ele mâna pe acele țări culte.

Știm cât a trebuit să lupte Europa în privința tendinței Rusiei de a înainta spre Vest. Din nefericire statele mari din Apusul european s'au trezit prea târziu ca să vadă pericolul rusesc și *pericolul slav*, care amenință pe cele două ginte mai bătrâne, pe latini și pe germani. În secolul al optsprezecelea Rusia a răușit să rupă bucăți mari din teritoriul Europei mijlocii fără ca Europa să-și dea socoteala de pericolul ce-l ascunde acest avânt al Rusiei.

Și noi românii am suferit și suferim încă amar din cauza acestei tendințe a Rusiei de a cuceri teren spre Vest. Răpirea Basarabiei n'a fost decât un mic episod în înaintarea marelui neam rusesc, și cât ne-a costat pe noi, cări suntem un neam mai mic!

Politica Europei moderne este de a contrabalansa tendința Rusiei de a mai cuceri teritoriu în Europa și de a o îndruma spre Asia. De aci nesfârșitele intrigi țesute de Anglia și de Germania în Asia, cu scopul de a încurca pe ruși în afacerile Asiei și a libera Europa centrală de apăsarea lor veșnic amenințătoare, primejdioasă.

Cine nu știe că războiul ruso-japonez n'a fost decât rezultatul unei intrige europene bine țesută? Dacă puterea care se acumulase în Rusia în ultimele decenii nu s'ar fi descărcat acolo, departe, în Extremul orient, ea urma să se descarce aici în Estul Europei și România, care este statul cel mai expus în aceste părți ar fi trebuit să înfrunte lovituri uriașe. Iată de ce pe noi românii ne interesează foarte mult politica Rusiei.

Capii politici ruși au început să înțeleagă însfârșit dorința Europei, sau cel

puțin se prefac că o înțeleg. De aceea Rusia pe lângă politica ei europeană are și o politică *asiatică*. Japonia, China, Persia, Afghanistanul. iată noii adversari ai Rusiei în noua ei politică, inaugurată d'abia la sfârșitul secolului trecut, dar urmărită cu destulă asiduitate în secolul nostru.

Să vedem cari sunt momentele mai importante în politica mai recentă a Rusiei.

La 5 noemvrie 1910 a avut loc celebra întrevedere dela Potsdam, între țarul Nicolae II și împăratul Wilhelm II. Această întrevedere, urmată de acordul ruso-german cu privire la Persia și la linia ferată a Bagdadului, a fost obiectul celor mai contrazicătoare comentarii.

Dușmanilor dublei-alianțe le plăcea să vadă în acordul dela Potsdam o răcire a relațiilor ruso-franceze și începutul unei prietenii între Rusia și Germania. Dacă întrevederea dela Potsdam ar fi avut într'adevăr această însemnătate, aceasta ar fi însemnat falimentul politicii franceze, sfârșitul inevitabil al dublei-alianțe.

Criza marocană și succesul Franței în tratativele asupra Marocului și Congoului francez au dovedit, că alianța cu Rusia nu s'a desmintit. Franța n'a pierdut nimic în urma cochetăriei dela Potsdam a aliatei sale. Pe Rusia însă o va costa scump acordul semnat în urma întrevederii dintre *kaiser* și țar.

Intr'adevăr: prin acordul dela Potsdam Rusia și-a asigurat mâna liberă în *Persia de nord*. Germania știa ce greu va străbate influența rusă la Teheran, ea cunoștea puterea crescândă a curentului popular *național* și constituțional din Persia. De aceea a recunoscut Rusiei o sferă mare de influență în Persia de nord.

Am arătat, într'un articol trecut, ce dificultăți întâmpină Rusia în Persia. Curentul popular persan este pentru decretarea independenței Persiei și ostil oricărei influențe străine. Rusia, urâtă de patrioții persiani și până acum, s'a făcut și mai urgisită prin faptul, că a favorizat întreprinderea războinică a fostului șah Mohamed-Ali, care voia să-și recucerească tronul cel pierduse tocmai pentru că era dușmanul constituției și al curentului popular.

Ultimul Rusiei dela 29 noemvrie anul curent, care formula pretențiunile rusești, a fost respins de guvernul persan. Guvernul cere, la Teheran, declararea războiului contra Rusiei. Complicațiuni grave, ruso-persane, sunt iminente.

Pentru pacea Europei izbucnirea conflictului ruso-persan este un adevărat noroc, cum a fost și războiul ruso-japonez. Chestiunea este de a se ști dacă Persia națională și constituțională este destul de puternică spre a rezista pretențiunilor guvernului din Petersburg, sau dacă entuziasmul admirabil al patrioților persani va fi urmat de o baterie în retragere dictată de împrejurări și de faptul că Persia nu este încă destul de coaptă spre a se guverna singură.

În orice caz Rusia va avea destule preocupățiuni în Persia. Nu însă așa de multe ca să piarză din vedere celalalt *verso* al politicii ei: politica în Europa.

Vizita dlui Sasanov, restabilit după o periculoasă boală de plămâni, la Paris, a întărit legăturile dintre Rusia și republica franceză. Statele slave din peninsula balcanică sunt influențate de politica rusă mai

mult ca oricând. Căsătoria marelui duce rus Ivan Constantinovici cu prințesa Caragheorghievici a strâns și mai mult legăturile dintre Rusia și Serbia. Vizita regelui Petru la Paris a întărit legăturile Serbiei cu Franța. Bulgarii se închină politicii din Petersburg, ca întotdeauna.

Iată, în câteva linii generale, situațiunea actuală politicii rusești. Vedem că Rusia își urmărește interesele sale din Asia fără însă a pierde din vedere pe acelea din Europa.

Dubla-alianță este tot atât de solidă ca la încheierea ei, ba poate și mai puternică în urma loviturilor ce le-a încercat.

Noi românii, trebuie să urmărim cu cel mai mare interes politica Rusiei, căci atunci când vom putea profita de o eventuală slăbire a imperiului rus la marginile lui dinspre România, vom avea și noi ceva de câștigat, ceva ce ni-s'a luat pe nedrept:

Basarabia.

De pe Valea Almajului

Frați almăjeni,

Balaurul cu douăsprezece capete dela Caransebeș a murit de mult. Coadă însă tot i-se mai sbate în persoanele trași-impinșilor cu cari se încunjurase începând dela slujbele comunale în sus. Dar și acești uitați de sine, — moștenire a lui Burdea — ajunși de oara lumii, sunt ca niște oi răcâte menite pieirei.

Fiind în pragul alegerilor de primar și reprezentanți comunali, bravii almăjeni ar face foarte bine dacă s'ar gândi un moment la persecuțiile ce le-au exercitat asupra lor unele persoane renegate, încăpute în slujbulitele comunei. E timpul suprem deci, ca să ne scăpăm cu totul de dușmanii cauzei noastre naționale. Cel puțin în comunele românești.

Cred, că vă este îndeobște cunoscut scopul maghiarilor orbi în limba și leg-a lor, că începând dela ministeriu, până la cel mai mic oficiu atârnat de ei, să-și ocrotească pe oamenii lor, dacă și nu maghiari, cel puțin de cei aleși pe sprânceană.

Felul cum știu apoi să ne administreze acești aleși pe sprânceană, ni-l dovedește mai bine ticăloșiile fostului protopretore Sztojakovits de sub pașalâcul lui Burdea.

Ce a făcut acest om ca să-și ajungă scopul?

Cu sfortare a lucrat, ca încă la alegerile de reprezentanți să-și aleagă cu ajutorul poporului neorientat astfel de oameni, din cari mai târziu să-și facă unelte orbe.

I-a și reușit.

Ce a fost urmarea?

Am văzut pe românii ajunși în slujbele comunale, că în loc să-și apere interesele, binele obștesc, au aruncat la îndemnul domnilor străini cu mociră în biserica și toate instituțiile noastre, fiind obraznici aderenți ai fieiertatului Burdea. Am văzut însă și de aceia, cari cu toate că au ocupat oficiu comunal, au mers cu fruntea ridicată la alegerile dietale, dând dovezi, că și slujbașul comunal își poate face datorința de român bun.

Cei dintâi trebuiesc delăturați și nimicți, iar celor din rândul al doilea trebuie să le arătăm recunoștința.

Faptele actualului protopretore Árgálás nu se pot socoti între blăstămățiile unui Stojakovits, dar aceasta încă nu ne dă de crezut, că va fi ca miera.

Poliția orășenească răsărită în creerii Măriei Sale, e un fapt din acele ce ne întărește neîncrederea noastră.

Această poliție n'ar costa mai puțin decât 7000 coroane la an.

Ei, bine fraților, ce lipsă avem noi de poliție de paradă.

Aceasta, și multe alte proiecte ar dori să și-le realizeze prim-pretorele pentru aceasta îi trebuie însă o reprezentanță pistriță.

Sărăcia a început a bântui în o așa măsură în popor, că oricare altă dare ce i-s'ar arunca pe spate, ar fi o crimă, deadreptul un atentat la existența lui.

Firește, de aceasta nu-i doare nimic pe urmașii ce ni i-a lăsat moștenire Burdea (putea să și-i ducă...)

E deci momentul să dovedim fraților almăjeni, că dacă la alegerile dietale, unde sunt toți bordanii, toți țigani, toți jidani în listă, aici în comună noi suntem biruitori.

Despăgubiri nedrepte, pentru potop baterea dobei la Paști și patrularea tot pe atunci în Bozovici, toate-toate au rămas încă proaspete în memoria poporului.

Ascultați deci întru toate fraților de conducătorii voștri firești, preoți, învățători, etc. și nu de străini.

Cine a îndrăgit străinii
Mânca-i-ar inima câinii.

„Delazăvoi“.

Adunarea învățătorilor gr.-or. români din desp. Oravița

Miercuri, la 23 noemvrie v. s'a ținut adunarea învățătorilor din tractul Oraviței în școala elementară din frunțașă comună Oravița-română. La orele 9 a. m. s'a celebrat chemarea Duhului sfânt, după care imediat s'a ținut adunarea, care a decurs cu un deosebit interes și bunăvoință. Conducerea înțeleaptă și tactul deosebit al blajinului prezident Alexie Jianu a făcut bună impresie, — d-sa prin purcesul corect a știut să dea și de astădată un astfel de avânt și însemnătate întrunirii noastre, încât numai spre decor ne poate servi. Punctele din program s'au epuizat în mod conștient și demn. Prelegerea practică a învățătorului Simeon Veverița din „Învățământul intuitiv“, ținută la cl. II a reușit pe deplin. O mică și inofensivă observare voi să fac.

O datină rea am constatat, care a și ciuntit încălta splendoarea acestei prelegeri, anume aceea că învățătorul propunător nu și-a luat o poziție anumită, ca să aibă înaintea ochilor și sub controlul său continu pe toți elevii. Urmarea a fost, că elevii din celelalte clase au devenit cam neliniștiți: disciplina deci, care e sufletul unei lecțiuni a fost cam slăbită. Am ținut să remarc această împrejurare dar declar, că din bunăvoință către colegul propunător am făcut aceasta, carele de altcum a preles cu mult tact și destoinicie dovedind, că e suficient indus în cunoașterea celorlalte recerinte pedagogice.

Disertația ținută de destoinicul nostru prezident Alexie Jianu despre „Desemnul modern în școala populară“ a fost o aprofundare temeinică a d-sale în acest ram al educației, — a și fost ascultat cu atențiunea cuvenită și cu un viu interes, votându-i-se mulțumită protocolară.

Colegul Alexie Jianu e unicul dintre noi, care la oricare întrunire ne-a hrănit spiritualminte cu produse proprii, scoase din ramurile pedagogiei. Învățătorul adevărat are totdeauna în vedere adevăratul scop al școlii populare. El nu se mulțumește numai cu cunoștințele ce nu se țin de școală și cu dexterități sau mai corect zis apucături, ce stau în contradicție cu recerințele și principiile pedagogice, cu scopul de a-și ridica vaza și autoritatea sa în fața subalternilor săi.

Învățătorul adevărat nu vânează după titli de onoare în comuna sau cercul său și nu umblă dupătribute de om literat, om politic etc., pânăce nu satisface responsabilității, ce i-o impune chemarea. Pe învățător să-l preocupe mai întâi de toate școala, și... iar școala — și de celelalte.

Asta o pretinde dela noi chiar și spiritul vremii, în care trăim. — S'a mai decis și sporirea bibliotecii despărțământului cu opuri noi pedagogice și a se înscrie și despărțământul nostru între înființatorii „Bibliotecii școlarelor buni“. — După reconstituirea biroului despărțământului, alegându-se tot cei vechi cu excepțiunea numai a bibliotecarului, a urmat un prânz comun în sala hotelului Iosif Nedici din Oravița-română.

Ca de încheiere țin să mai semnalez un rău. Dureros m'a atins împrejurarea, că intelectualii localnici, cu excepțiunea ambilor preoți din Oravița-română, — și de astădată s'au reținut de a participa la întrunirea dascălilor lor. Noi învățătorii ro-

mâni am devenit „copiii nimănui“, — deși intelectualilor li este cunoscută năzuința noastră, din care a răsărit bunăstarea morală și materială a poporului nostru. Educațiunea urmașilor ni este datorința cea mai sfântă, către aceasta năzuim, ne mirăm deci de unde obvine acest neinteres către școala și dascălul român?! — Trăim însă în era nădejdelor, să sperăm deci la un mai viu interes!

Învățătorul.

Scrisoare din Cernăuți

O casă de vară pentru învățători. — Serile de întâlnire ale studenților noștri.

Deamnă de toată lauda și încurajarea este inițiativa luată de „Asociația învățătorilor câmpulungeni“ pentru clădirea unei case pentru învățători în Dorna Candrenilor. Intre locurile climatice din pitoreștii noștri Carpați cari atrag în fiecare vară atâția oaspeți din toate părțile putem numi și Dorna-Candrenilor. Această comună posedă un stabiliment de băi, firește inferior celui din Vatra-Dornii, dar are în schimb cele mai bune ape minerale. Ideia de a clădi în aceasta regiune o casă pentru învățători e foarte potrivită din orice punct de vedere. Băile și traiul sunt mult mai ieftine decât în Vatra-Dornii, unde din cauza aglomerației domnește în timpul sezonului o scumpete grozavă. Dar și străinii cam ocolesc acest loc dând astfel voie românilor adunați acolo să petreacă în liniște nestingheriți de nime.

În casa învățătorilor vor fi primiți cu dragoste și profesorii secundari și universitari. Acei din urmă vor ținea cursuri la fel cu cele din Văleni, așa că învățătorii cari vor participa se vor întoarce cu foloase multiple, cu idei noi și complete, pe cari le-or întrebuița pentru ridicarea poporului nostru. Casa învățătorilor va fi un local de întâlnire pentru toți acei cari voesc să-și cunoască originea, faptele străbunilor, progresul culturii românești, sufletul și durerile neamului.

Ideia e minunată și are lipsă numai de sprinjal material al învățătorilor, ca să fie împlinită. S'au făcut multe lucruri mari și sunt încredințat, că și aceasta se va înfăptui.

Când se desprind primele frunze de pe ramuri și se aștern jalnice pe alele grădinilor, când pasărele își iau zborul spre țermuri mai fericite și scutite de aprigul crivăț de iarnă se întoarce studențimea spre capitală. Ii vezi pe acești copiii ai nimărui cutreerând străzile căutându-și de zgomotul zilei o odăiță modestă, în care să-și poată nutri sufletul cu cunoștințe din cărți. Mai ales atrag atențiunea acei, cari cu câteva săptămâni în urmă au înlocuit portul național cu haine nemțești.

Dânșii vin din tradiționala cetate a lui Ștefan Vodă. Suceava și par ademiniți de splendoarea colosală a capitalei, ai cărei oaspeți rămân pe urmă.

E-un vechiu obicei, ca societățile studențești să dea la începutul fiecărui an o seară de întâlnire, căreia i-se zice în Bucovina „comers“. Cu acest prilej se primesc în mod oficios noii membrii în societate predându-li-se în asistența publicului panglicile treicolore.

Aceste momente sunt cele mai însemnate din vieța unei societăți studențești, căci așa se oferă ocazie să cunoști munca ce a dezvoltat-o societatea în folosul neamului și programul de activitate pe viitor.

Ești plăcut impresionat, când observi armonia dintre foștii membri ai societății respective și între acei, cari plini de entuziasm vin să se înroleze în lupta pentru un ideal. Se rostesc și discursuri, cari nu sunt numai vorbe mari și goale, ci adevărate convingeri.

Cu dragoste privesc cei bătrâni la cei tineri și sunt pe deplin satisfăcuți, știind că lasă în urma lor tineri energici și plini de viață, cari vor continua opera măreață, de a apăra și sprinjini cu bărbăție interesele poporului românesc.

Coresp.

Litere — Arte — Științe

Se lasă ceața tot mai grea...

Se lasă ceața tot mai grea
Pe codrii verzi de brad
Și frunze moarte de salcâm
In geamuri triste-mi cad.

Eu le privesc înduioșat
Ca 'n farmec de povești,
Și 'ntruna gândul mi-l întreb
De tine, unde ești?

Și 'n ploaia care-mi bate 'n geam
In șuier de vânt,
Aud par'că refrenul vag
Din ultimul meu cânt.

Cupidon.

Plante medicinale indigene

O mare parte a medicamentelor uzitate astăzi sunt preparate din plante (ierburi, foi, flori, rădăcini, semințe), dintre cari un foarte însemnat număr cresc și pe la noi.

„Buruienile tămăduitoare“ erau temeliea vechii farmacii și ele își au și astăzi însemnătatea și întrebuințarea lor.

Este adevărat că arta farmaceutică, în mersul ei spre progres, a căutat a nu mai întrebuința „buruienile“ în starea lor naturală și a reușit a extrage din ele principiul medicamentos — alcaloidul — ca să se poată administra mai ușor.

Astfel din mac s'a extras *morfină*, din coaja de China *chinina*, din mătrăgună *atropina* și altele nenumărate.

Cu toate acestea sunt multe plante, cari să întrebuințeze și astăzi în starea lor naturală, fie din cauza că s'a constatat, că au mai bun efect sub această formă, fie că din cauza că nu s'a putut încă extrage din ele principiul medicamentos.

Un foarte însemnat număr din aceste plante cresc și pe la noi și multe din ele se pot aduna ușor, aducând venituri însemnate aceluia, cari ar voi să se ocupe cu recoltarea lor.

Am fi scutiți astfel pe viitor de a ne aduce de peste graniță, până și buruienile, cari ne cresc în băcătură.

Ca să ne putem face o idee de venitul ce ne-ar putea aduce recoltarea plantelor medicinale dela noi, e destul să arătăm că în comerț se plătește astăzi floarea de mușetel cu 3—4 lei chlg., floarea de tei cu 4—5 lei, cea de soc cu doi lei și cea de mărgăritărel cu 9 lei kilogramul.

Iată deci un nou izvor de bogăție, asupra căruia ar fi de dorit să se îndrepteze atențiunea preoților și învățătorilor în special și a tuturor aceluia, cari vin mai des în contact cu poporul dela țară.

Aceștia ar trebui să deprindă pe copiii săraci și pe slăbănogii bătrâni ai satelor cu recoltarea plantelor medicinale.

Pentru o mai ușoară rezolvare a chestiunii, voi înșira aci cele mai importante plante medicinale, ce cresc pe la noi.

Voi indica numele științific și numele popular al plantei, voi arăta locurile pe unde crește, partea plantei ce trebuie recoltată, epoca când trebuie făcută recoltarea și modul cum trebuie păstrată recolta.

Pentruca recoltătorii să nu se expună la o muncă zădarnică, vor trebui să țină seamă de următoarele sfaturi:

Recolta să se facă totdeauna pe timp frumos și numai părțile plantei notate aci, așa: dela mușetel să nu se culeagă decât floarea și nu planta întreagă, dela odolea numai rădăcina și așa mai departe.

Dimineța pe rouă sau după ploaie, nu trebuie să se culeagă niciodată foile sau florile.

Uscarea să se facă întotdeauna într'un loc curat și ventilat, bine aerizat, totdeauna la umbră.

Podurile caselor, șurele sunt localurile cele mai potrivite pentru scopul acesta.

Plantele se împraștie pe rogojini sau pe scân-

duri și se întorc în fiecare zi, pentruca să se usuce uniform.

Părțile stricate, cum și corpurile străine se depărtează.

Cu cât vor fi mai bine uscate și mai bine păstrate, cu atât prețul lor va fi mai ridicat.

Plantele uscate se pun în saci foarte curați și se păstrează tot în poduri, atârnați sus.

E necesar aceasta, pentruca foile și mai ales florile iau foarte ușor mirosul sacului sau locului unde se păstrează, ori atrag uneori umezeală, chiar după ce au fost bine uscate.

Urmând cu strictețe aceste instrucțiuni, vom obține întotdeauna o recoltă bine apreciată și bine răsplătită.

Iată acum cele mai importante plante, ce se pot recolta la noi.

Tilia tomentosa. Teiul.

Podoaba orașelor și a tuturor grădinilor. In București mirosul îmbătător al florilor de tei, atrage la șosea, în serile de vară, întreaga populație a capitalei.

In Dobrogea sunt imense păduri de tei, cele mai frumoase din țară. De aci se recoltează cantități enorme de flori de tei, cari întrec trebuințele țării noastre și de aceea se exportează și în țările apusene.

Teiul înfloarește în iunie și iulie. Pentru a avea o mai mare valoare comercială, să se culeagă numai florile, fără bractee, adică fără frunzișoarele dela baza floarei.

Recolta să se facă în timpul când mirosul florilor e în plină dezvoltare

Atropa Belladonna. Mătrăgună, Mătrăgună iarbă bună, Nădrăgulă, Doamnă Mare, Impărăteasă, Cireașa lupului, Iarba codrului.

Plantă de o foarte mare importanță în medicină.

Crește prin păduri, locuri umbroase, dosnice, în regiunile muntoase. Se și cultivă pentru trebuințele medicale.

Plantă otrăvitoare,

In farmacie se întrebuințează în mari cantități foile și rădăcina.

Recolta să se facă în timpul când începe înflorirea.

Foile se recoltează în iunie și iulie. Rădăcinile se strâng toamna, se curăță de pământ, se spală bine cu apă, se taie în felii, se înșiră pe sfori, ca să se usuce și apoi se păstrează la un loc uscat și umbros.

Din beladonă se scoate un foarte important medicament, *atropina*, ce se întrebuințează mult la boalele de ochi.

Chamomilla vulgaris. Mușetel, Mătricea, Romaniță, Romoniță.

Foarte cunoscută și foarte comună în toată țara.

Se întrebuințează în cantități foarte mari. Se culeg numai florile, nu planta întreagă. A nu se confunda cu plante ce au flori asemănătoare, însă n'au miros. Numai florile dela mușetelul care are miros să se culeagă. Celelalte nu sunt bune.

Infloarește în iunie și iulie.

Althea officinalis. Nalbă, Nalbă mare, Nalbă albă. Crește prin lunci, zăvoaie, pe lângă ape...

In farmacie se întrebuințează rădăcina, foile și florile, cari sunt de culoare roșie-alburie.

Să se culeagă fiecare parte de plantă separat.

Malva sylvestris. Nalbă mică, Cașul popii. Se aseamănă mult cu nalba mare.

Se găsește mai mult pe lângă drumuri de câmpii.

Florile au o culoare roz-violacee, străbătute de vinișoare roșii.

Să culeg florile și foile.

Trebuind cantități mari pentru uzul medical, această plantă se și cultivă în scopul acesta.

Cu ajutorul pichetului de soldați, cari fac paza pe Insula șerpilor din Marea-neagră, am făcut în fiecare an, prea frumoase recolte de floare de nalbă de pe această insulă.

Artemisia Absinthium. Pelin, Pelin alb,

Pelin adevărat. Se găsește pe locuri necultivate, pe câmpuri, pe lângă stânci și pe lângă ziduri.

Sunt mai multe varietăți de pelin.

Pentru trebuințele medicale să se culeagă numai iarba neînflorită și vârfulurile înflorite dela specia *Artemisia Absinthium*, care se deosebește ușor de celelalte, având frunzele moi, de o culoare verde-argintie, pe când speciile neîntrebuințate au culoarea frunzelor mult mai închisă.

Florile sunt gălbui, globuloase, amestecate cu diferite culori.

Infloarește în iulie și august.

Iarba neînflorită să se culeagă în iunie, iar vârfulurile înflorite în iulie și august.

In farmacie absintul se întrebuințează în cantități mai mici.

Cantități enorme trebuiesc în industrie, pentru fabricațiunea licherului de absint, o băutură tot atât de vătămătoare și tot atât de mult usitată, ca și rachiu.

Absintul este vinarsul lumii culte din țările occidentale.

La peștera urșilor

de Const. A. Giulescu

Sunt zece ani de atunci.

Se desprimăvărare. Mugurii își desfăceau frunzișoarele, privind cerul albastru. Păraiele alergau sprintene, iar cărările începeau să fie căutate. Prin vâlcele se îngânau doinele. Cântătoarele îndrăgeau codrul; iar zările îmbrăcau haina verde a primăverii.

Imi aduc aminte: Era pe la sfârșitul lui aprilie. Soarele se furișă încet, încet printre două șiruri de nouri, topind apusul într'o vatră de jeratic.

Steteam în pridvorul casei și priveam cum treceau spre sat cirezile nesfârșite de vite. Copiii pocneau din bice cu șchiuri de mătășă, trezind vâlcelele. Doine rătăc au prin cotiturile dumbrăvilor, iar din lunca de răchiți se desprindea o căzăcească zisă cu mult foc dintr'un fluer ciobănesc.

Nu mai știu când am coborât din pridvor, căci m'am pomenit la fântâna din fața casei. De asupra, plopii își tremurau frunzele. Soarele se pitise după deal, iar viața din timpul zilei, să stîngea treptat, treptat.

Deodată răsări în mijlocul drumului un călător prăfuit și cu zeghea numai petice. Avea părul alb, și fruntea încrețită de durerile unei vieți trăite din greu. Ducea de căpăstru un cal roib și slab de-i numărui coastele, purtând pe spinare o sarcină ce-l îndoia de mijloc.

— Bună ziua, domnișorul, îmi zise drumețul.

— Mulțumim, să trăești, moșule, îi răspund.

— Hei, nu mă mai blestema și d-ta, să mai trăesc; că mult aș vrea să se isprăvească odată. Să nu mai fac umbră pământului degeaba, tot bătând drumurile după o coajă de pâne.

— Nu zice așa, moșule, îi răspund. Toată lumea muncește ca să-și câștige pânea; unii mai ușor, alții mai greu ca d-ta și totuși nu se plâng. Căci la drept vorbind, asta e și viața: Să lupți ca să birui greul.

— Așa e, dar eu prea bat cărările de douăzeci de ani. Umblu ca jidovul rătăcitor și par'că mă tot gonește din urmă un glas, un blestem, ce nu-i mai află deloc rostul.

— Și cum te cheamă?

— Radu Bârlog mă chiamă pe numele de botez. Oamenii cari mă cunosc, îmi zic „Moș Roată“.

— Dar în desagi ce ai?

— Ceară de albine pentru lumânări și iconițe lucrate din lemn sfânt.

— Faci ceva bani din vânzarea lor?

— La zile mari de, mai merge; în altele umblu sate întregi și nu scot nici fânul cu grăunțele calului. E greu, greu de tot. De ce zic eu, că fac umbră pământului degeaba!?

In vremea asta, moș Roată turnase două găleți de apă în sghiabul fântânei, iar calul sorbea cu lăcomie, mișcându-și urechile ciulite cu fiecare înghițitură.

Vălul inserării îmbrăcase dealurile. Luceafărul de noapte ardea colo sus, nemișcat. Liliicii tăiau ca o săgeată zarea, iar o lipitoare de noapte colinda în jurul unei coșare acoperite cu stof.

Mă duc degrabă să iau pușca. Mă pitesc sub măcăcișul din dosul coșarei și aștept să-mi vie pasărea în bătaia armei. Trag un foc. Văd apoi un ghem care se învârtă odată, încăodată, și cade în grădina coșarei. Alerg s'o găsec. Era încă vie; o lovisem în aripă. O iau de jos și mă duc la fântână. Moș Roată își luase din desagi merinde și îmbraca cu nădejde.

— Dar bine o chitiși, domnișorule. Să mi-o dai mie, că e bună de dor de șale. În tinerețe am fost și eu vânător de samă. Dar de când mi-am pierdut o fală de flăcău, voinic ca un brad, cu jurământ n'am mai luat pușca în mână.

Atunci moș Roată prinse a-mi povesti următoarea întâmplare:

„In vremea, de care cu multă jale îmi aduc aminte, trăiam în satul Mihăești, aproape de creșterul munților Bistriței. Aveam și eu, ca tot omul, gospodărie ajunsă în acel sat. Să tot fi avut patruzeci și doi, patruzeci și trei de ani. Îmi dedese Dumnezeu un flăcău, minune mare, de frumos și voinic ce era. Nevasta o pierdusem de mult, și nu m'am însurat cu alta, numai de dragul și mila băiatului, ca să nu-i dau pe cap o mamă vitregă; căci din păcate și mie mi-a murit mama fiind copil, așa că știam dragostea de mamă vitregă.

Mă indeletniceam și pe atunci tot cu negoțul de ceară și iconițe.

Era mi se pare început de toamnă. Căzuse bruma de curând. Porumburile se strănseseră. Lanurile erau îngălbenite: iar în codru frunza ruginișe și se rărise pe alocurea.

Tăiasem stupii de curând și făcusem vre-o douăzeci oca de ceară curată.

Primisem vorbă dela starițul călugărilor, să duc la mănăstire vre-o zece ocale.

Schitul e tocmai sus în vârf de munte, ca la vre-o zece kilometri de sat. Până să ajungi acolo, tot urci printre stânci prăpăstioase, pe cărări săpate din piatră și măncate de vreme.

Când m'am înapoiat dela schit, scăpăta soarele pe culmea Grebinului, și ca să ajung mai repede în sat, am schimbat drumul, apucând pe cărarea ce taie muntele „Armăsarul“ drept în două.

Cum s'o fi întâmplat, căci nu-mi mai aduc aminte, dar am rătăcit cărarea, și m'am pomenit în locuri necunoscute, printre stânci colțuroase, ce se ridicau înainte-mi ca niște sentinele uriașe.

Mai merg așa o bucată de vreme și încep să cunosc locurile.

În fiecare stâncă vedeam un semn, în fiecare brad un prieten.

Eram tocmai în Zmeuret, aproape de peștera urșilor. Mă așez atunci pe un colț de stâncă să mă odihnesc și priveam în zarea cenușie.

Înainte-mi se întindea „Valea satului“, acoperită de brădet și păduri seculare de fagi. O pânză alburie părea că se destramă peste întunericul codrului. Amurgul se stingea pe creste și liniștea pustietății făcea mai de temut împrejurimile.

Deodată mi-se păru că se mișcă pe o stâncă o mogâldeată. Stau nemișcat și aștept. Mi-se desluși atunci o dihanie ce semăna cu o fiară sălbatică, și care țara în gură o pradă. E ursul mi-am zis, duce de mâncare puilor în vizuină.

Atunci, mi-am tras repede opincile, și ca să nu fiu simțit, am pornit în vârfețele picioarelor. Am ocolit repede stâncă „Necuratului“ ce mi-se ridică drept în față, și am eșit la cotitura „Vălcelele satului“, de unde se vedea tocmai în gura peșterii urșilor. Nu așteptai nici cât ai pune cărbunele în lulea, și ursul apăru dinaintea vizuinei. Încă o săritură și îl înghiți gura peșterii, săpată în inima muntelui.

II.

Am ajuns acasă târziu. Se ridicase luna deasupra satului. Căinii, sfătoși în timpul nopții, lătrau pe la stâne. Un glas de ciuhurez țipa undeva, infiorând pustietățile. Păraiașul, ce trece de alungul satului, murmură leneș, obosit, somnoros par'că...

Opaițele erau stinse, iar fumul din cămine se ridică pe alocurea drept în sus, ca un șnur alb, ce se pierdea în necunoscut.

Când mai erau două ceasuri până la ziua, am sculat pe Florea, flăcăul meu. Ne-am încărcat bine puștile, și am pornit spre peștera urșilor.

Îmi făurisem de cu seară planul, să fur puii ursului și să-i vând la ursari pe câte două sute de lei unul. Era o avere pentru noi, și ca să-mi ajung scopul, iată ce trebuia să facem:

Înainte de răsăritul soarelui, să așternem dinaintea peșterii un strat de nisip de stâncă, bine răzuit și prăfuit. Apoi să ne ascundem departe de peșteră. După un răstimp, să revenim. Și dacă vom găsi urmă intrată, e semn că ursul e înăuntru. În ăst caz, la picior băiete! Iar, dacă urma este eșită, atunci e semn că în peșteră sunt numai puii. Atunci să intru repede înăuntru, pe când feciorul meu să păzească intrarea, cu arma gata să tragă foc, în caz când ursul s'ar întoarce la vizuină.

Așa am făcut.

Răsărea soarele dintr'un nour de ceață, de pe vârful unui munte pleșuit, când stăteam la pândă în dosul „Stâncii Necuratului“. Păraiașe sprintene, alergau șgomotoase prin vălcele. Un glas rătăcit de tilincă se furișa pe gura „Vălcelele Satului“ ajungând până la noi, ca o rugăciune a dimineții. Frunzele arămii din pădurea de fag sclipeau în zare; iar sus, în înălțimile albastre, rotind în cercuri mari, țipa batjocoritor un vultur pleșuv.

De treiori am fost la peșteră, dar am găsit nisipul neclintit. A patraoară însă, vedem urma ieșită.

Fiindcă nu era timp de pierdut, am intrat repede înăuntru. O mai văzusem și în alte dăți peștera, așa că-i cunoșteam bine toate colțurile.

În fund, pe un culcuș de frunze și iarבă uscată, în mijlocul unui miros de hoit, am găsit numai un pui. Era măricel. Cu multă greutate l-am putut lega cu lanțul ce-l aveam cu mine. Îl traseam cu o mână spre ieșire, iar cu cealaltă țineam pușca întinsă, gata să trag la timp de nevoie. Tocmai când ajung în gura peșterii, hap, năvălește ursul cu o furie nebună, răcnind de turbare. Ajungând în fața mea, cum se atinge cu pieptul de gura țevei, nu-mi pierd nici o clipă cumpătul, și descarc deodată amândouă focurile în el. Îi bag treizeci și trei de pașuri în piept. Mă retrag apoi câțiva pași, căci mă înecă fumul, și îmi era teamă să nu mă ajungă dihania cu ghiarele, prind cuțitul din plaselele dela brâu și aștept să vedem ce-o mai fi. Un răcnet hăuli în toată lungimea peșterii; în urmă un horcăit prelung, dureros, gemete înăbușite, și în urmă tăcere. Se sfârșise.

După un timp ies afară cu puilul, trecând cu mare greutate peste corpul ursului. Simțeam că mă înaduș. Doria m'air, lumină. Aveam și o presimțire urită, că s'a întâmplat o nenorocire. Când ies afară, văd în stânga peșterii corpul sfâșiat al flăcăului meu. Ursul, în turbarea lui, văzându-și puilul atacat, se năpustise asupra-i.

Pușca nu i-a luat foc, căci se udaseră capsulele de rouă, și neavând cu ce să se apere, a fost sfâșiat.

Astfel am pierdut pe Florea, flăcăul cel mai de seamă din sat, sprijinul meu, fala mea, dragostea mea.

Moș Roată închise ochii. O lacrimă îi alunecă pe obrazul sbârcit de bătrânețe și își răzîmă capul de cheile fântanei. Rămase așa multă vreme; deschise în urmă ochii, îi ținti în lună și par'că asculta smerit cum frunzele plopului tremurau sus, îngânând par'că o rugăciune.

Germania și naționalitățile

Rezumăm după o revistă franceză un interesant studiu apărut cu titlul de mai sus:

„Germania modernă s'a născut din principiul naționalităților, svârilit în lume de cătră curentul romantic și al cărui campion a fost imperiul al II-lea, în frunte cu împăratul Napoleon al III-lea.

Cu tot profitul ce a știut să-l tragă din lățirea acestor idei, Prusia în fond a fost cu desăvârșire indiferentă față de cauza naționalităților. Și aceasta s'a văzut a doua zi după războiul Italiei. Ceeace urmărise, era triumful rasei germanice sub hegemonia prusiană și prin apăsarea celorlalte rase.

Astfel ea rămâne logică cu sine când procedează cu măsurile de rigoare cunoscute față de supușii săi alogeni.

De fapt această politică nu-i aduce decât pagube.

Pentru a ne convinge de aceasta, să aruncăm o ochire asupra rezultatelor politice adoptate de dansa în provinciile poloneze.

De când a adoptat regimul de excepțiune, adoptând dela 1872 germanizarea intelectuală și dela 1886 pe cea agrară, ea nu a făcut decât să

sporească dușmăniile și să întreție la supușii săi polonezi tendințele separatiste.

Polonia germană cuprinde afară de provinciile desmembrate dela regatul polon, în secolul al 18-lea, o parte a Pomeraniei, precum și o mare întindere a Prusiei occidentale și a Sileziei superioare.

În toate aceste țări lupta contra germanismului se urmează cu aceeaș perseverare și cu acelaș succes.

Colonizațiunea germană în Polonia a făcut din polonism un element cuceritor. Cu cât germanii se luptă pentru a înainta, cu atât mai mult ei dau îndărăt. Astăzi statisticele probează până la evidentă, că germanismul pierde teren în ținuturile de ost și întrebarea se naște dacă Polonia mare, dela Elba la Vistula nu se reconstituie.

Cu toate acestea în Alsacia și Sleswig întrebuintează mijloace mai conciliante, Germania de asemenea n'a isbutit în sforțările sale și nici nu pare a reuși pe viitor.

Plină de încredere în eficacitatea mijloacelor externe, materiale, ea se manifestă din ce în ce mai incapabilă de a putea străbate și a înțelege popoarele cucerite.

De aci nesuccesele sale. Cultul forței o face să piarză mult din puterile sale asimilatoare, și deșteaptă la supușii ei dorinți de separație.

Aceasta este una din slăbiciunile acestei țări.

Războiul italo-turc

Chestia Dardanelor e încă nerezolvită până acum. Adevărat că din Constantinopol se anunță semioficios, că Rusia a luat definitiv dela ordinea zilei chestia Dardanelor, dar telegramele sosite astănoapte presupun, că deastădată Poarta a judecat situația într'un mod prea optimist. Se știe, că până acum Anglia era piedeca cea mai mare contra deschiderei Dardanelor. Acum însă vine știrea, că Rusia prin aceea, că a răsplătit interesele engleze prin concesiunile făcute în Persia și sânul persan, a reușit să desarmeze atitudinea contrară a Angliei. Rusia ține mult la pretențiunile ei și în scopul acesta se afirmă că ea a și mobilizat la granița turcească un corp de armată. Toată încrederea Turciei se bazează acum exclusiv pe Austro-Ungaria și Germania. Turcia este amenințată, deci, de primejdia, că dacă nu se supune pretențiunilor rusești, ea se va încurca într'un nou conflict primejdios, care ar putea fi fatal mai cu seamă, pentru că vistieria statului fiind îngreuiată cu războiul tripolitan abia ar mai putea satisface pretențiunile materiale ale unui nou războiu.

E probabil, deci, că în cazul unei schimbări a atitudinii Angliei, Turcia va căuta modul de înțelegere cu Rusia și astfel decusul consiliului de miniștri din zilele trecute, în care Poarta a refuzat categoric pretențiunile rusești, — încă nu poate fi considerat ca răspuns definitiv.

Cedarea golfului Suda.

Constantinopol. — În cercurile politice de aci persistă s'vonul că, comitetul tinerilor turci ar fi hotărît să cedeze Angliei golful Suda, cu condițiune ca Anglia să susție sforțările Turciei, convingând Rusia să renunțe la cererile ei cu privire la Dardanele.

Conflict ruso-turc?

Berlin. — Ziarul „Berliner Tageblatt“ primește din Constantinopol știrea, că relațiile dintre Turcia și Rusia au devenit foarte încordate. O știre afirmă, că Rusia a mobilizat corpul de armată dela Odesa. Față de știrea aceasta „Berl. Tagebl.“ observă: Concentrarea trepelor amintite se face cu scopul, că să se presioneze asupra Turciei și să o înduplece să-și revoce nota de refuz în chestia Dardanelor și să încheie cu Rusia o nouă convenție referitoare la Persia.

INFORMAȚIUNI

Arad, 14 decembrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme statornică.

Prognostic telegrafic: vreme statornică.

Temperatura la amiază a fost de 3°5 Celsius.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11'72
" " maiu	"	11'61
Secară pe aprilie	"	10'24
Cucuruz pe maiu	"	8'43
Cucuruz pe Iulie	"	8'50
Ovăș pe aprilie	"	9'63

Rectificare. In articolul prim al „Românului” dela 27 noembrie, semnat de d. dr. Al. Vaida, s'a făcut o greșală culegându-se „silit de ticăloșii „Tribunei” în loc de... ticăloșiile „Tribunei”.

Un monument lui Avram Iancu. Din Slănicul-Prahovei ni-se scrie, că din inițiativa d-lui Al. Bobescu, artist dramatic, se va ridica în România un monument lui Avram Iancu. D. Bobescu a dat la Slănicul Prahovei o reprezentare teatrală, la care s'a încasat, cu concursul „Ligei culturale” suma de lei 500, dintre cari 300 sunt destinați pentru acest monument.

D-sa va face un turneu prin toată țara cu piesa „Horia, Crișan și Cloșca”, pentru strângerea fondului necesar.

Inițiativa d-lui Bobescu este pe cât de laudabilă pe atât de națională și noi, românii de sub stăpânirea ungurească îl felicităm din inimă pe d. Bobescu, pentru acest fapt românesc.

Spionajul austriac în Rusia. Din Kiev se anunță, că actul de acuzare împotriva spionilor austriaci spune, că Academia din Lemberg constituie o sucursală a statului-major austriac și trimite spioni în Rusia. Au fost citați 40 martori.

Armenii măcelăriți de bande de curzi. Patriarhatul armean și ambasada rusă din Constantinopol au primit știrea, că bande alcătuite în mare parte din curzi, au atacat pe armeni în jurul localităților Van și Bitlis, i-au jefuit și au omorât un mare număr.

Vezuvul în activitate. Din Milano ni-se anunță, că Vezuvul a intrat în activitate bătăind spaimă și groază între locuitorii din împrejurimea lui. Autoritățile au luat măsuri de salvare.

O descoperire a unui român. Dl George Cozmovici, inspector general al căilor ferate române, a brevetat o nouă cutie de uns osiile, care permite a se realiza o mare economie de ulei de uns.

Grăție acestei invenții, cutiile de grăsime, care trebuiesc să fie umplute în fiecare zi nu vor mai fi decât în toate trei luni, pentru vagoanele de voiajori.

Incerările care s'au făcut până acum pe 1700 de vagoane au dat rezultate excelente. Se socoate de pe acum că drumurile ferate române vor realiza anual o economie de 500.000 de fr. asupra uleiului de uns necesar.

Mai multe țări străine, mai ales Franța, Germania și Rusia au făcut contract cu d. G. Cozmovici pentru furnizarea unui mare număr din aceste cutii de grăsime. În Franța, o încercare a permis constatarea că un tren prevăzut cu aceste cutii a parcurs 145.000 Klm. fără a simți nevoie de a fi uns.

Atentat contra unui magistrat. În Birmingham un acuzat, anume Field, aflându-se în fața justiției pentru spargere, a apucat un scaun și l'a svârțit în capul judecătorului, rănindu-l grav. Totuși procesul a continuat și Field s'a ales cu 5 ani închisoare.

Berlin. — Ziarului „Berl. Tageblatt” i-se anunță din Constantinopol: După informația corespondentului din Teheran al ziarului „Times” e probabil, că între Rusia și Turcia se va crea un raport foarte serios. Se afirmă, că Turcia mobilizează în Asia-mică. La graniță se află 5 batalioane având ordin să meargă în Salmas. De curând Rusia a înființat în Choi un consulat. Aici se află o gardă compusă din 200 soldați. Acuma însă Rusia recunoaște, că garda constă din 800 soldați și 10 tunuri și, că și alte trupe sunt în drum spre lacul Armie. Din partea turcească se crede, că asedierea orașului Choi înseamnă încunjurarea aripei vestice turcești, la care Turcia nici când și cu nici un preț nu se va învoi. Se spune, că pentru Turcia situația de aici este mult mai importantă, decât Tripolisul.

Apărarea Dardanelor.

Constantinopol. — Intărirea Dardanelor se face cu multă grabă. Va fi întărit bine mai cu seamă țărmul european al Dardanelor inferioare. Lucrările pentru pregătirea așezării minelor submarine sunt aproape sfârșite. Paza garnizoanei a fost întărită.

Neched bey — valiu al Tripolisului.

Constantinopol. — Colonelul Neched-bey, comandantul dela Tripolis, care era valiu provizor, printr'o iradee este numit valiu definitiv.

Noul bombardări italiene.

Roma. — Din Tobruk se anunță, că torpiloare italiene au bombardat portul Cap el Cabiz, unde se adunaseră numeroși arabi.

Supunerea șefilor arabi.

Tripolis. — La 6 decembrie n., s'au prezentat la un avantpost italian cinci șefi arabi, cari au oferit supunerea lor. Ei fură duși cu ochii legați la generalul Caneva, care a acceptat supunerea lor cu condițiunea ca să predece armele.

Cloeniri la granița turco-bulgară.

Constantinopol. — Ministerul de războiu a primit depeși despre incidente la granița turco-bulgară. Bulgarii au deschis focul contra postului turc din Kirmizitaș, în zona Tamreș. Focul a încetat în urma intervenției ofițerilor.

Blocklous-ul turc din Damidere, în zona Krivalac, a fost incendiat.

Bulgarii au tras contra a trei soldați turci, cari mergeau să constate dacă ofițerii bulgari, invitați să ancheteze, sosiseră. Cea mai mare parte din gloanțele trase de bulgari erau gloanțe Gras-Martini. Se crede deaci, că agresorii erau țărani.

Poarta în primejdie.

Constantinopol. — Poliția este informată că în contra Porții se pregătește un atentat anarhist. Din cauza aceasta ieri porțile palatului au fost încuiate, lăsându-se deschise numai două uși laterale, păzite de slujbași. Numai slujbași cunoscuți erau lăsați să intre. Toate pachetele ce sosesc la palat sunt examinate cu multă grijă.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fl. La comanda dela, 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librăriilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

Invenții ridicele și stupide. Ziarul naționalist — clerical „Deutsches Volksblatt” din Viena publică o telegramă din Iași în care se arată, că doamna Elena Brătianu, o rudă a dlui Ionel Brătianu, a născut șapte (?) copii dintr'odată, dintre cari patru au murit, iar trei trăesc și sunt sănătoși.

Ziarul acesta publică de altfel zilnic câte o știre de soiul celei de mai sus.

Moartea lui Dernburg. A murit la Berlin Friederich Dernburg, în vârstă de 78 ani, tatăl fostului ministru al coloniilor Dernburg. Defunctul a fost unul dintre cei mai fecunzi foiletoniști ai presei germane.

Vapor naufragiat. Din Londra vine știrea, că vaporul belgian „Vandyken” s'a ciocnit joi noaptea de farul de lângă Stevenston. O barcă de salvare lansată în apă, a fost înghițită de valuri. Un inginer și 3 marinari au scăpat cu viață, reușind să se acate de o sfărâmtură a vaporului, 14 persoane s'au înecat.

Dimineața, vaporul „Ashiree” a luat pe bord pe naufragiați.

O conferință rară în Lugoj. Afăm din isvor sigur, scrie „Drapelul”, că la invitarea societății damelor române din Lugoj, un distins profesor dela Universitatea din București a primit să țină o conferință în Lugoj și anume în teatrul orășenesc, în seara zilei a treia de Crăciun. Numele distinsului conferențiar și tema ce va dezvoltă-o în conferința sa, le vom face cunoscute onoraților cititori mai târziu. Deocamdată îi avizăm nu numai pe aceștia, ci pe toți românii bănățeni, ca să-și aranjeze lucrurile astfel, încât să poată participa într'un număr cât se poate de mare la această conferință care va fi pentru noi o rară serbătoare culturală.

Maiorul Macri la Paris. Din Paris ni se scrie, că d. maiorul român Macri, trimis să viziteze școlile de aviație din Franța, a executat un sbor de-asupra câmpului de aviație dela Mourmelon-le-grand, cu un biplan Farman. D-sa a mai făcut o călătorie, cu un monoplan Neuport.

Luptele politice ale partidelor din România. Nu s'a reluat încă bine campania politică și luptele dintre partide a ajuns la un diapazon cu totul neobișnuit până acuma.

Se cunoaște manifestațiunea unică în felul ei a partidelor de opoziție, care printr'o declarație citită în cameră de d. I. I. C. Brăteanu, șeful partidului național-liberal în senat de către d. Take Ionescu, au declarat, că nu voiesc să participe la discuțiunea dela mesaj, când în România este obiceiul să se ia în dezbatere întreagă situația politică și să se analizeze politica guvernului.

La aceasta manifestație d. P. P. Carp, primul ministru și șef al partidului conservator a răspuns că opoziția se retrage dela discuție fiindcă se pomenește de chestiunea tramvaielor, ceea ce nu convine opoziției.

În urma acestei declarațiuni a urmat o interpelare a d-lui C. Dissescu, senator, în care s'a cerut d-lui Carp să dea lămuriri asupra acestei chestiuni.

În răspunsul său urmat marți 29 nov., d. P. P. Carp a atacat violent partidul liberal, declarând că va anula statutele societății de tramvaie.

Din această cauză atmosfera politică s'a încălzit. Și este foarte probabil să avem o campanie politică foarte violentă în acest an.

Epidemii. Mai multe ținuturi ale țării sunt bântuite de o vreme încoace de diferite epidemii, din care cauză în unele localități s-au închis și școlile. În Cluj bunăoară numai din 1 decembrie până azi sau semnalat la oficiul sanitar 36 cazuri

de tifus. In comitatul Somogy bantue de vre-o două săptămâni scarlatina. Spitalele capitalei comitatului sun tixite de bolnavi. Paturile sunt toate ocupate de suferinzi, ba în câte-un pat zac și câte 3 bolnavi. Zilele acestea prezentându-se la spitalele din Kaposvár o țărăncă cu copila ei, care era deosemena bolnavă de scarlatină, n'a putut-o plasa în nici unul din spitalele orașului, de oarece nu mai era loc. In desnădejdea ei femeia a alergat la poliție, cerând să intervină poliția pentru plasarea ficei sale; neputându-i ajuta nici poliția, a îndrumat-o să-și ducă fata acasă. Femeia disperată a erupt în plâns strigând: Pentru Dumnezeu, dar cum să o duc acasă, căci, acolo îmi zac încă doi copilași morți de scarlatină? Acum voiesc să le cumpăr cosciuge! N'ați fi voind doară să mai cumpăr cosciug și pentru al treilea copil!...

Hungaria felix!

Grave demonstrații antirusești la Lemberg. Din Lemberg vine știrea, că duminică a avut loc aici o mare întrunire a tuturor partidelor poloneze, în care s'a criticat proiectul reorganizării Poloniei rusești. Adunarea a votat o moțiune, cerând deputaților poloni din Austria să uzeze de influența lor pentruca Austria să intervină în Rusia spre a împiedeca deslipirea provinciei Chelm de Polonia rusească.

După întrunire s'au făcut manifestații de stradă cu pancarte pe cari se afla inscripția: „*Trăiască Polonia independentă!*” Publicul a năvălit la consulatul rusesc unde a făcut o manifestație ostilă, aruncând cu pietri asupra localului consulului și insultând vulturul rusesc.

Poliția a intervenit risipind pe manifestații, cari au încercat în mai multe rânduri să se dea la noi demonstrațiuni. Au avut loc încăierări sângeroase. Un polițist a fost rănit; un student a fost arestat.

Centenarul unui copil precoce. Peste câte-va zile va avea loc centenarul nașterii baronului Sigismund von Prann, un copil precoce care a provocat strălucite speranțe care din nefericire au fost pierdute.

Von Prann s'a născut în Tyrnau în 1811 dintr'o familie care a dat mai mulți bărbați politici germani.

La vârsta de doi ani, micul Sigismund nu numai că citea curent germana și franceza, dar cunoștea principalele evenimente ale istoriei generale.

Dotat cu un talent muzical remarcabil a învățat vioara și la etate de patru ani a dat concerte.

La șase ani a întreprins cu receptorul său călătorii în Austria, Italia și în țările de jos pentru a-și forma judecata artistică.

La 13 ani sfârșise dreptul și publicase mai multe opere de jurisprudență. Pe lângă acestea tânărul baron executa lucrări de caligrafie și desemnuri în peniță care au o reală valoare artistică.

Sigismund von Prann muri în vârstă de 20 de ani.

Sporirea bugetului marinei engleze. După cum anunță ziarul „Daily News” din Londra bugetul marinei engleze pe anul viitor va fi sporit cu 40—80 milioane franci față de anul precedent. Mărimea acestui spor atârână totuși de atitudinea politice externe a Germaniei.

O nouă invenție a lui Edison. Această invenție ar fi o baterie electrică care se va folosi mai ales la vasele de război submarine. Bateria electrică inventată ar face posibil, ca personalul vaselor submarine să poată rămânea neîntrerupt sub apă o mie de zile. Mortalitatea de pe vasele submarine se atribuie în mare parte faptului, că personalul e silit să inspire acidul carbonic, care într'un spațiu așa mic înveninează în câteva ore aerul. Edison folosește în bateria sa o soluție, care absoarbe acidul carbonic, și astfel curăță aerul. Deslegarea acestei probleme îl preocupă de mult pe Edison. Ministeriul de marină al statelor unite va începe cât de curând experimentarea cu noua invențiune.

Inviazia pacinică a germanilor la Paris. Căim următoarele într'o însemnată revistă franceză:

Lumea este preocupată din ce în ce mai mult de invazia străinilor la Paris. Un întreg cartier al primăriei, nu este decât o colonie rusă și chineză, emigranți și nomazi îngrămădiți în locuri strâmte și nesănătoase, simt o primejdie permanentă pentru sănătatea publică.

„Dar iată că ni-se semnaleză acuma invazia germanică. Vecinii noștri vin la Paris spre a-se deda în chip pacinic la totfelul de comerțuri și să ne dispute pas de pas piața.”

„Printre ei să găsec librari, croitori, bijutieri, blănari, companii de asigurare, bancheri. In al noulea arondisment cuvântul „deutsche” este pretutindeni...”

„Unele zile, lunile și miercurile, vinerile și duminicile, nu-se vorbește decât nemțește pe piață și pe 996 metri de teren, 700 sunt acaparați de străini cei mai mulți de peste Rin.”

Sunt la Paris și împrejurimi 140.000 de nemți.

Regele Muntenegrului la Constantinopol. După o știre a ziarului „Stampa” din Belgrad regele Nichita al Muntenegrului are intențiunea de a vizita în curînd pe sultanul Turciei.

Călugărire. Duminică a avut loc la mănștirea Agapia cu o deosebită solemnitate, călugărirea dnei *Elisa Srăjescu*, sora poetului Al. Vlahuță. Noua monahă, a luat numele de Elisabeta. I. P. S. mitropolitul Pimen al Moldovei a felicitat călduros printr'o adresă pe noua monahă, care, spune I. P. Sa, va putea contribui și de acum înainte la propășirea și ridicarea acestui așezământ creștinesc.

Accidentele unor submarine franceze. Din Cherbourg vine știrea, că trei vase submarine franceze, „Pluiose”, „Thermidor” și „Ventose” au fost surprinse de furtună pe când făceau exerciții lângă Dieppe, și au rătăcit. Submarinul „Pluiose” a fost aruncat pe țarm la Cherbourg; submarinul „Thermidor”, grav avariat, a fost dus de furtună la Havre, iar „Ventose” a fost de asemenea aruncat pe țarm la Douvres.

Săpături arheologice în Palestina. In Palestina s'au întreprins sub direcția universității Harvaro săpături arheologice cari au adus însemnate descoperiri. Profesorul Reiser a pus mâna pe specimene de scriptură ebraică anterioare acelor cari erau cunoscute până aici.

Sunt vre-o 75 de etichete, cari serveau a desemna vinurile și unt de lemnurile conservate în vase de diferite feluri. Ele datează din timpul domniei lui Achab, șase secole înainte de era noastră și au fost găsite în ruinele palatului său din Samaria.

Scrisur cu cerneală roșie este fizician și diferă complet de caracterele pătrate ale manuscrisului Biblii.

Profesorul Lyon, care este în capul Muzeului semitic dela Harvaro, consideră acest specimen ca un prețios document pentru soluția problemei foarte controversată a originii feniciene a alfabetului evreu.

Sfârșitul unei nenorocite. Astă primăvară, de Florii, la Viena, a apărut un volum de „Amintiri” de Mariana Beskiba. Aducerile aminte ale acestei femei ce se zice artistă, se învârt toate în jurul genialului primar dr. Karl Lueger, admirat, cum se știe, de multă lume; s'a observat îndată, că destăinuirile acelea de pretinse intimități erau fictive, produse de un creier bolnav, într'un stadiu care îl cunosc bine psihiatrții și care nu e neobișnuit la femei, în etatea periculoasă. Nimeni n'a vorbit de biata Beskiba până ieri, când nefericita a cercat să se sinucidă cu gaz aerian.

Noua capitală a Indiei. Regele Angliei a fost proclamat în chip solemn ca împărat al Indiei. Odată cu aceasta noul împărat a declarat, că noua capitală a Indiei va fi Delhi în locul Calcuttei, care era prea departe.

Memoriile lui Crispi sunt sub tipar și vor apăre la începutul anului 1912 publicate de Parlamenghi Crispi, nepotul marelui bărbat de stat. Un publicist german a cetit în manuscript pasajul despre întâlnirea lui Crispi cu Bismarck la 27 sept. 1887 în Friedrichruhe. La masă, Bismarck s'a mirat de cumpătul oaspei său italian și când acesta a turnat multă apă în vin, i-a zis: „Cum se poate atâta măsură? Nu mânânci, nu bei, nu fumezi”. Crispi a răspuns: Totdeauna așa am fost. — Incepând din acel an, Bismarck a primit în fiecare an, de Crăciun, două butoiașe de vin sicilian, de pe moșia prietinelui său din Italia, și îl

servea oaspeților săi sub marca de „vin al triplei alianțe”, Dreihundwein. — La 21 august 1888 a fost a doua întâlnire. Bismarck înțelegea atunci că va fi anevoios a conlucra cu împăratul impulsiv.

Atentatul cu bombe într'un cinematograf. Din Bruxelles vine știrea, că în grădina de iarnă din Liégé s'a întâmplat în timpul unei reprezentații de cinematograf o teribilă explozie. Intreaga clădire a fost zguduită; plafonul s'a prăbușit și printre spectatori a izbucnit o panică îngrozitoare.

S'a stabilit, că sub un fotoliu explodase o bombă, din cauza căreia fură rănite vre-o 50 de persoane mai mult sau mai puțin grav. Antentatorul n'a putut fi găsit.

Relativ la atentatul acesta s'a deschis și în Paris o anchetă deoarece există bănuiele, că atentatorii din Liégé ar fi în legătură cu agitatorii parizieni. După o știre, încă neconfirmată e probabil, că la acest atentat au luat parte studenți ruși din Liégé. După o altă versiune, e vorba de un act de răzbunare contra direcțiunei grădinei de iarnă, al cărui autor ar fi un lucrător concediat al grădinei de iarnă.

Două persoane grav rănite în timpul exploziei au succumbat.

Revoluționarii ruși din Paris cred, că bănuiala cu atentatul ar putea avea de autori studenți ruși dela universitatea din Liége, a fost pusă în circulație pentru ca autoritățile să aibă motive de a expulza pe studenții ruși din Belgia.

Comorile exregelui Manuel. Guvernul republican din Portugalia anunță oficios, că în curînd va licita bijuteriile și alte scule prețioase ale exregelui Manuel, cari le lăsase acesta în noaptea revoluției în Lisabona. In colecția aceasta se găsec afară de bijuteriile lui Manuel încă o mulțime de inele, brățare, broșe, cercei etc. de ale principelui de Oporto. Dintre toate cel mai mare preț îl prezintă câteva exemplare admirabile de coliere de mărgăritare, diamante, zefire și altele.

Expedițiune științifică în Asia. *Ducele de Montpensier a întreprins, cu mai mulți oameni de știință, o călătorie de studii în părțile neexplorate ale Asiei. Ducele e însoțit de prințul Albert Ghica.*

Delegațiunile sunt convocate pe 28 decembrie la Viena. Sesiunea va dura puține zile.

La Semmering a nins greu în noaptea de luni pe marți, și până dimineața s'a ridicat un strat de 40 cm. de neaună proaspătă. — Asemenea și din alte părți de cătră Alpii Austriei se scrie că a nins. La Maria-Zell circulația se face numai cu sanii.

Biblioteci populare în Statele-Unite. Prima bibliotecă pentru popor în Statele unite din America a fost inaugurată la Filadelfia în 1739 de Benjamin Franklin. Până la 1820, în 99 ani, numărul lor a crescut cu 9 (noaună). Astăzi există 15 mii, cu 91 milioane de volume. Mai bogată între toate e cea din Boston, cu 27 sucursale în toate cartierele orașului.

Cărți scumpe. La o licitație s'au încasat la Paris, 610.000 franci pentru biblioteca unui colecționar pasionat. S'au plătit prețuri prodigioase; așa pentru „Elogiul prostiei de Erasmus (ed. 1751), cu 17 desene originale, 21.000 fr. pentru un „Orlando furioso” (1773) 14.000, pentru un „Decamerone” de Boccaccio (ed. 1757) 12.000 franci.

Foamete în Rusia. Duma rusească a votat 118 milioane de ruble pentru ajutorarea guverniilor amenințate de foamete în urma recoltei slabe.

Dr. ȘTEFAN TAMASDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

ECONOMIE-FINANTE**Banca națională a României**

— Urmare —

Inmulțirea sucursalelor și agențelor; lărgirea cadrului activității lor, a devenit și în România o necesitate a progresului. Numai prin activitatea largă a sucursalelor își poate împlini misiunea o bancă de emisiune. Îndată ce a depășit stadiul primei dezvoltări, Banca Națională începu să înființeze sucursale și agențe. S'au avut în vedere, mai întâi, capitalele de județ. Apoi celelalte orașe principale.

Așezămintele sucursalelor și agențelor se potrivesc ușor nevoilor negoțului și industriei. Numai ele pot populariza creditul, atrăgând în cercul operațiunilor industriale și lucrative clientelă tot mai numeroasă. Sucursalele și agențele au înaintea lor un teren întins, care așteaptă desfășurarea printr'un credit înlesnit.

Pe baza rapoartelor anuale, schițez momentele principale din ultimii cinci ani (1906—1910) ai activității Băncii. Ne interesează toate, fiind cele mai apropiate de zilele noastre.

1906. Operațiunile Băncii au luat în acest an o dezvoltare mai mare decât în trecut. În special, operațiunile de scont au luat spre finea anului o dezvoltare neobișnuită, prin faptul că unele case de bancă din București, cari altă dată își procurau numărul din străinătate, găsind condițiuni mai avantajoase decât în piețele mari europene — unde scontul se urcase: în Londra 6%, iar în Berlin la 6 și 7% — au scontat portofoliul lor la Banca Națională.

Această cerere excepțională de scont, coincidând cu retragerile de aur, cari în timpul iernii sunt mult mai mari decât în restul anului, ar fi putut, dacă continuau să conducă la o urcare de scont. Dar ieșirile de aur oprindu-se, Banca a putut să mențină taxele scontului la 5%, iar ale împrumuturilor la 5½%.

Dintre împrumuturile de cont-curent, cu acoperire de efecte, nu trebuie să uităm suma de lei 14.485.000'92, cu care datora, la finea anului 1906, Casa Centrală a Băncilor populare și Cooperativelor sătești.

Valoarea tratelor și remiselor, cumpărate în 1906, a fost de lei 52.893.000 — contra lei 105.808.000 —, cumpărate în 1905. Prin urmare, cumpărările în 1906 au fost cu lei 53.015.000 — mai mici ca în 1905.

Valoarea trateilor și remiselor preschimbate la scadență a fost de lei 310.271.000, iar în anul trecut de lei 215.946.000 în cifre rotunde.

Mișcarea totală a tratelor și remiselor a

fost deci în 1906, de lei 363.064.000 în cifre rotunde contra lei 321.754.000 în 1905.

Beneficiile tratelor și remiselor și a celorlalte operațiuni cu străinătatea au fost în acest an de lei 3.069.705'44 iar în anul precedent de lei 2.107.202'18.

Valoarea medie a biletelor în circulațiune a fost de lei 239.002.801 contra lei 196.333.725 în 1905. Raportul lunar între rezerva metalică și circulațiunea fiduciară a variat între 43.008 și 47.684%. Dacă deducem din calculul restul sumei datorită de guvern, din cele 15 milioane împrumutate dela Bancă, conform convențiunei din 11 Maiu 1910, raportul între rezerva metalică și circulațiunea fiduciară variază între 45.598 și 51.197%.

1907. Criza economică și financiară excepțional de gravă, care a bătuit în 1907 toate piețele din Europa și din Statele-Unite ale Americii și a cauzat atâtea desarte, mai cu seamă în aceste din urmă State, au avut mai puțin efect asupra României. Furia crizei s'a deslănțuit asupra statelor industriale și comerciale, căci industria și comerțul au provocat-o. Statele agrare au fost cruțate, nefiind vinovate de cauzele crizei.

În schimb, Românii au avut alte crize. Revoltetele agrare din Martie ne-au îngrozit pe toți. Seceta de peste 7 luni a avut ca consecință o recoltă de grâu mai mult decât mediă și o recoltă de cucuruz cu totul slabă. Totuș, piața financiară română nu a fost atât de încercată, cât s'ar fi putut aștepta.

Cursurile au fost neapărat influențate. Efectele publice și valorile industriale au scăzut un timp oare care. Însă ele au reîntors, peste puțin, mersul lor aproape normal. Schimbul a fost mai atins. El s'a urcat în Noemvrie și Decemvrie la media de 2%:

Paris	102.131)	
Berlin	125.556)	Noemvrie 1907,
Londra	25.766)	
Paris	101.975)	
Berlin	124.912)	Decemvrie 1907.
Londra	25.621)	

El a ajuns, pentru câteva zile, chiar cursul de 2'8%. Însă trebuie să constatăm, că urcarea s'a datorit, în mare parte, unor speculatori puțin scrupuloși, car n-au ezitat a exploata atât criza din afară cât și împrejurările nenorocite interne, în detrimentul intereselor generale ale țării. Băncile serioase și conștiincioase au contribuit mult pentru a limita aceste manopere.

Mulțămită rezervelor de cereale lăsate de anul trecut, exportul a fost destul de activ și

transacțiunile au putut fi făcute fără prea mari dificultăți. Banca a putut să-și mărească stocul de remise și să ridice rezerva sa metalică la mai bine de 100 milioane. Astfel ea a fost în pozițiune de a spori operațiunile sale și în momente grele, de a pune la dispozițiunea comerțului capitalurile de cari avea nevoie, apoi peste 37 milioane în aur și remise, cedând adesea pe aceste din urmă cu curs mai scăzut decât cel cotelat la Bursă.

(Va urma.)

Gavril Todică

Ultima oră*Lovitură de stat.*

Constantinopol. — În tot momentul se așteaptă disolvarea parlamentului. Said pașa cu tot prețul voeste să-și ducă la îndeplinire politica conservativă și din cauza aceasta perzistă pentru planul lui de a se modifica constituțiunea, care ar ordona, că sultanul și fără de aprobarea senatului să poată disolva ori contramanda pe un an camera. Proiectul acesta, așa se vede, va afla mare opoziție în senat. Din cauza aceasta marele vizir voeste să numească 15 senatori noi, mai cu seamă din junii-turci. Se crede însă, că în cameră o majoritate de două părți din trei va fi pentru proiectele lui Said pașa.

O victorie a italienilor.

Paris. — Agenția Havas anunță, că ieri italienii au ocupat Tardjura, fără de nici o rezistență din partea dușmanului.

Redactor responsabil: Atanaslu Hălmăgian.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.Director-șef: **Dr. A. Cozmața.**

Consultățuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

FOIȚA ZIARULUI „ROMANUL”.

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke.

Trad. de Iunius.

(77)

— Urmare. —

Printre coloanele uriașe și piramidale, ce le formau piscurile munților Falltiber și Tșinghel se zărea un deșert întins de zăpadă și tocmai în fund peste glicerii, cari sclipiau în lumina orbitoare, un zid uriaș de stâncă, pârând a fi mai mult decât opera cyclopilor sau a titanilor, iar în mijlocul zidului colosal, o deschizătură rotundă ca făcut de mână omenească, prin care se vedea cerul de un vânăt clar și luminos.

Era renumita gură în Alpi zisă a lui Martin, în care primăvara și toamna se arăta câteva minute soarele locuitorilor de pe aceste plaiuri, ca și când ar fi congresat cu marginile găurii, cari formează cadrul lui.

Îndărătul și deasupra zidului întunecat se înalță bizare culmile, piscurile și cleanturile Alpiilor până la 8—9000 de picioare asemenea turnurilor în dosul murilor de apărare ale unei cetăți uriașe.

Inzădar se rugară doamnele, ca să le îngă-

duie să se mai delecteze la vederea panoramei acesteia pitorești.

Bărbații din Panix indiferenți față de astfel de peisajii ale naturii le îndemneau să plece, invocând ca argument hotărîtor starea proastă a drumului lung prin valea Seruf și nu se odihniră până ce nu ajunseră după câteva ore de mers la capătul lui.

Aici se desfășură dinaintea ochilor oboșiți ai călătorilor frumoasa vale dela Glarus în toată splendoarea și maiestatea ei. Incepu să se amurgească și numai piscurile de un roșu-auriu ale Alpiilor își luau zimbitoare rămas bun dela soarele, ce apunea.

XXXIX. O voce din ceriuri.

Îndată ce trecură peste șesul îngust strătăiat de râul Lint și zăriră în depărtare nu prea mare sătuleanul drăgălaș Enn da și îndărătul acestuia vechiul turn al bisericii din capitala Glarus situată între povârnișurile și coastele verzi ale munților Šild, Fronalpștok și ale împunătorului Gläniș, d-șoara de Stetten își părăsi locul său incomod de pe cal.

Dânsa se grăbi la amica sa suferindă spre a afla cum se simțeste. După ce se liniști asupra stării acesteia, care era peste așteptare se întoarse la căpitanul de vânători. Îi luă brațul și zise:

Prefer să fac mai bine pe jos scurta cale, ce mai avem. Clara este un copil drăguț și e atât de veselă, de parcă ia ar fi mai sănătoasă dintre noi toți. Se mergem. Eu sunt atât de bine, atât

mi-e de ușoară inima, căci văd iarăș locuințe confortabile, grădini de flori, holde sămănate și pomi înfloriți și simțesc în jurul meu iarăș aerul binefăcător al unei lumi civilizate. Este o țeară bizară Elveția asta a d-voastră! Aici se împărechiază și se amestecă pas de pas groaza și plăcerea, puterea și blândețea, nimicire și pace, un god-libet fantastic al mamei noastre natura și fără seamăn în lume. Ah de m'ași putea vedea numai iarăș cu scumpa mea Clara sănătoasă și vesele la Viena. La adevărat nu e prea întemeiată bucuria asta ușuratică a mea, căci încă nu suntem afară de ori-ce pericol. Jur-împrejur tot mai dăinuiește încă războiul, drumurile sunt închise de trupe iar Clara mea mai are nevoie încă de îngrijire și liniște.

Singure, părăsite în țerile acestea străine, ce ne făceam noi de nu te aveam pe d-ta scumpul meu amic, — dă-mi voe să te numesc așa, căci într'adevăr meriți acest nume...

Dânsul îi strânse ușor ca în semn de mulțumită brațul la pept și zise:

— Dacă am voe se mă bucur într'adevăr de această fericire, nădăjduesc, că n'aveți încă de gând se mă concediați?

— D-ta concediat de mine? — repetă dânsa cuvintele lui cu un accent de duioșie și de rugare în privire și în grai. — Nu, nu! Aibi milă încă câtva vreme de noi niște ființe slabe. Și până acuma îți sunt ce-i drept deobligată, bunătaea d-tale însă mă face se-mi îngrămădesc și mai multe deobligamente asupra-mi față de d-ta, deși nu știu cum mă voi achita mai apoi. (Va urma.)

- REGATUL ROMANIEI
ARSENALUL DE CONSTRUCȚII

7958/9 Noemvrie 1911.

Publicațiune.

De oarece la licitația din Noemvrie 1911, nu s'au obținut prețuri avantajoase, se aduce la cunoștința amatorilor că în ziua de 8 Decemvrie 1911, orele 9 dimineața, se va ține o nouă licitație în localul acestui stabiliment, pentru aprovizionarea cu:

S E R I A I-a.

180000 kgr. oțel pentru corpuri de șrapnele de 88 mm. toleranță de plus 2.6 mm. lungimea barelor 3 m. tol. de plus 30 mm.

14000 kgr. Idem pentru diafragme de 45 mm. tol. de plus 1.3 mm. lung. barelor 3 m., toleranță de plus 30 mm.

30000 kgr. Idem pentru capace de 55 mm. toleranță de plus 1.6 mm., lungimea barelor de 3 m. toleranță de plus 30 mm.

6500 kgr. bare de oțel pentru șurupuri port percutoare de 23.5 mm., bine rotund și fără oxide, lungimea barelor obișnuită.

3500 kgr. Idem pentru capacele degetarului de 28 mm. bine rotund, fața netedă și fără oxide, lungimea barelor obișnuită.

200 kgr. Idem pentru șuruburi de 3.3 mm. toleranță de plus 0.1 mm.

S E R I A II-a.

25000 kgr. drugi de alamă presabilă numită „Delta” de 33 mm. toleranță de plus 0.2 mm.

28000 kgr. Idem de 29 mm. toleranță de plus 0.2 mm.

4200 kgr. Idem de 41 mm. toleranță de plus 0.2 mm.

3200 kgr. Idem de 15.5 mm., toleranță de plus 0.05 mm.

1000 kgr. Idem de 12 mm. toleranță de plus 0.05 mm.

280 kgr. sârmă de alamă de 3 mm.

250 kgr. Idem de 4.5 mm.

120 kgr. Idem de 2.5 mm.

300 kgr. Idem de 7.5 mm.

100 kgr. Idem de 1 mm. pentru arcuri spirale.

250 kgr. bandă de alamă de 33 mm. lățime și 0.6 mm. grosime pentru arcuri de siguranță.

200 kgr. Idem de 27 mm. lățime și 0.6 mm. grosime pentru arcuri:

350 kgr. Idem de 45 mm. lățime și 0.5 mm. grosime.

7800 kgr. țevă de alamă presabilă numită „Delta” de 62 x 48 mm.

2200 țevă de alamă obișnuită de 11 x 9 mm.

4500 kgr. țevă de aramă fără sudură de 82 x 74.5 mm.

S E R I A III-a.

100000 kgr. plumb în blocuri pentru gloanțe.

800 kgr. bandă de plumb de 19 mm. lățime și 0.8 mm. grosime.

Doritorii de a lua parte la licitație, pot vedea condițiunile caetului de sarcine și cere orice informațiuni, la Arsenalul de Construcții, în fiecare zi de lucru între orele 9 și 11 dimineața.

Cereți!

în tot locul, precum în restaurante, în cafenele și în berării, foile partidului național român:

„Românul”

și

„Poporul Român”.

Telefon 266.

Telefon 266.

Cereți!

prin o corespondență

Catalogul de cărți

dela

„Librăria

Diecezană”

din

Arad, Str. Deák-Ferenc nr. 34

unde veți afla cele mai
folositoare cărți, atât
pentru școală, cât și pen-
tru literatură.

Expedarea promptă.

Să sprijinim comerțul român.

„IANER” cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs igienic pentru curățirea și înfrumusețarea pielii.

Înlătură petele galbene, bubele pricinuite de înfierbințeli, sgrăbunțe și alte necurătenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.

1 teglă 1 cor.

„IANER” pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic. Îolos, care acopere încreșturile și e cu totul nestricăcioasă. În culorile: roza, albă și cremă. 1 outie 1 coroană.

„IANER” săpun. 1 bucată 60 fileri.

„IANER” pastă pentru dinți. 1 doză 1 cor.

„IANER” apă pentru gură. Bună pentru dincii seorburoși, gingiei bureșei, contra mirosului greu de gură. 1 stiolă cor 1.60, jum. stiolă 80 fl.

„IANER” esență pentru păr. Excelentă pentru înlăturarea mătreței și contra căderii părului. 1 stiolă, 1 cor. 30 fl.

„IANER” pomadă pentru creșterea părului. 1 teglă 2 coroane.

„IANER” vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet, ori în blond părul sur și cărunt. Nereușita colorii e eschisă. La comande să se noteze că părul încăruntit în ce culoare să se vâpsească (negru, brunet). Un carton 4 coroane.

„IANER” apă, care face părul blond,

Pentru a văpsi în timp scurt, în băl. auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 stiolă 4 coroană.

Discretă și zilnică expediție cu poștă. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacierilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer” ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare” a lui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárvaros Fő-ut 72.

Preluare de opsătarie.

Am onoarea a aduce la cunoștința onor. public că am preluat

Ospătăria Park

(„Park-vendeglő”).

unde sub conducerea mea să căpătă peste zi în orice timp mâncări bune și beuturi curate. — De serviciu prompt și cu acuratețe asigur pe onor. public dinainte și aștept sprijinul onor. public.

Cu stimă :

Albert Kaiser
ospătar.

Aviz! Fiecare român de bine, care are lipsă de mașini agricole, motoare cu benzină, ferării, arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai
mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de
cumpărat. **Telefon 438.**

FRĂȚII NYÁRY

fabrică pentru articlii de zaharicale

in

ARAD, STR. SALACZ Nr. 2.

Pregătește tot felul de za-
haricale, ca bomboane fine
de ciocolată etc. Are depozit
mare în ceaiuri, rumuri, în
rachiuri destilate: de prune,
trebere, drojdii de vin etc.
precum și în liqioruri, pro-
ducte proprii.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică
împreună cu becuri, execută și
furnizează prompt sub cele mai
favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată incre-
derea subscrierului și va fi pe
deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai
moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

Intreprindere de instalare a sonerilor și te-
lefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului româ-
nesc din provincă, m'am hotărât să deschid în
Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la
ministerii și la alte foruri, orice informații co-
merciale și în general în orice cauză dau în
restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate
chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez re-
zolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu re-
ferentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac
tot felul de mijlociri comerciale și comande.
Prețuri moderate, serviciu prompt, informații
detașate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III19.

KOHN JAKAB

VĂPSITOR ȘI ZUGRAV.

ARAD, STR. WEITZER-JÁNOS 17.

ANGAJEAZĂ ORICE LU-
CRARE DE SPECIALI-
TATE. EXECUȚIE
SOLIDĂ CU PREȚURI
SCĂZUTE. LUCRĂRI
PENTRU PROVINCIE SE
EXECUTĂ PROMT ȘI
ELEGANT.

Andrássy Gábor măsur

— Arad, str. Kasza Nr. 45. —

Aduc la cunoștința on. public,
că în str. Kasza Nr. 45 am
deschis atelier de măsurit.
Primește totfelul de lucrări
pentru zidiri și mobile în
bransa mea, executându-le
prompt și conștiințios. Co-
mandele din provincie le ex-
cut prompt. Rugând binevoi-
torul sprijin al on. public,
român

Cu toată stima:

Andrássy Gábor,

măsar de mobilă și zidiri.

Desfacere de prăvălie!!!

Marfa din magazinul meu
voi vinde-o

cu prețuri foarte reduse.
Desfacere autorizată s'a
început de câteva zile.

**In săptămâna
asta se vinde:**

mănuși de pieleglacé
pentru dame,
specimene fine, negre, albe
și colorate.

Părechea **75** cr.

**Stofe pentru
costume și haine**

negre și în toate colorile.

HOFFMAN SÁNDOR

A R A D, (Palatul teatrului).

Pânze și șifonuri

Confecție pentru dame
și fete. — Covoare,
perdele, plapome, blă-
nării.

Se vând

cu prețuri uimitoare de
ieftine, până ce se va
desface asortimentul

Flanele tenis fine în
preț de 25 cr. Fla-
nele de dame în toate
colorile.

Rog priviți ga- lantarele mele!!

Au sosit cele mai frumoase și
mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial, se capătă în
culoare galbină și neagră cu 16
coroane 50 fileri exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-in.

Arad, piața Andrássy Nr. 20.

Comanțele din provincă se
execută încă în aceeași zi.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în servițiul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se computează cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: „ „ Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. „ „

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. „: „: „: Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

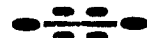
Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA“ SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910 (foc	„	119,830.992—
(viață	„	11,020.266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

La administrația ziarului

„Românul”

se primesc anunțuri cu prețurile cele mai moderate

Cel mai bun și mai inezut **mijloc de curățirea și nobilitarea feței**, care se deosebește de toate mijloacele cunoscute până acum este

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tinerește împrumută feței o finețe de catifea, îndepărtează pistrii și alunițele, netezește încrețiturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Serail crema a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă din substanțe nevătătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

O cutie 1 cor. 20 fil.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea

O bucată 70 fileri.

Pe poștă le timite:

farmacia **Rozsnyay**
Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă să efectueșc încă în aceeași zi.

Fiți atenți la firmă!

De astădată publicul — din cauza marelui aglomerării de mărfuri — va putea cumpăra ieftin. Spre orientare las să urmeze un scurt extras :

Cămăși tricot, căptușite cu pilsă dela	75	cr.	Cătrințe	dela	25	cr.
Pantaloni tricot, căptușiți cu pilsă	75	"	Jambiere pentru femei	"	75	"
Cămăși fine pentru bărbați	99	"	Ghete femeiești de iarnă	"	60	"
Cămăși fine bărbătești cu pieptul de mătase	120	"	Umbrele de mătase (ottoman, extrafine)	"	165	"
Gulere în toate formele	13	"	Bonete elegante	"	100	"
Manșete colorate sau alese	19	"	Galoși	"	125	"
Ismene fine	45	"	Mănuși de piele	"	90	"
Mănuși de piele	50	"	Corsete fine	"	48	"
Gramofoane	8	fl.	Geantă de mână pentru dame	"	25	"
Plăci duble, diametru 26 cm.	90	cr.	Trico pentru copii	"	30	"
Păpuși	275	"	Ciorapi (patent)	"	15	"
Ploiere de mătase pentru domni	170	"	Gaine de trico pentru fete	"	75	"
Ghete cu talpă dublă pentru domni	60	"	Imbrăcăminte de iarnă	"	120	"
Bretele	25	"	Hhete cu șirete pentru copii	"	55	"
Cămăși de pânză fină pentru femei	55	"	Bretele pentru copii	"	04	"
Corsete brodate	81	"	Șapei tricotate pentru băieți	"	82	"
Cămeși tricotate pentru femei	50	"	Batiste pentru copii	"	04	"
Trico pentru femei	59	"	Mănuși împletite de iarnă	"	15	"
Ciorapi de iarnă femeiești	25	"	Jambiere pentru copii	"	35	"
Mănuși tricotate și căptușite pt. femei	20	"	Galoși pentru copii	"	90	"

Depozit de haine de iarnă pentru copii, jucării; cele mai frumoase obiecte dela 25 cr. — Geamantane de piele americană dela 65 cr. în sus. — Geamantane cu cute dela 225 cr. în sus. — Corfițe de peile de târg dela 30 cr. în sus. — Serviz pentru 6 persoane pentru vin, bere și rachiu dela 90 cr. în colo. — Fructiere cu 6 tâlgerușe. dela 90 cr. încolo. — Afară de acestea vă stau la dispoziție cele mai frumoase obiecte ocazionale de argint china, cu prețuri fabuloase. — Depozit de jucărie și căruțe de păpușe. — Mare asortiment de cordoane de gumă cu cus. aur și mătase cea 50 cr. Plăci de gramofon în preț de 1 fl. — Mănuși, imitație de piele cu căptușală fină 35 cor. — Asortiment de boa și manșoane. — Pentru comoditatea publicului, am aranjat clinica de păpușe, în care se vindecă totfelul de păpușe și se pregătesc modele.

Toate se capătă în bazarul de concurență din edificiul teatrului, vis-à-vis de cei 13 martiri, a lui

REICH EL.